

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Analýza občanského vybavení vybraných venkovských regionů

Analysis of civilian equipment of selected countryside

Denisa Benediktová

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa BENEDIKTOVÁ**
Osobní číslo: **K16B0020P**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Ekonomická a regionální geografie**
Téma práce: **Analýza občanského vybavení vybraných venkovských regionů**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

1. Proveďte shrnutí poznatků o prostorovém rozmístění občanského vybavení a jeho vývoji.
 2. Ve vybraných venkovských mikroregionech (ORP) proveďte analýzu občanského vybavení.
 3. Proveďte dotazníkové šetření obcí zaměřené na jejich spokojenost s občanským vybavením.
 4. Navrhněte opatření zlepšující občanské vybavení v daných venkovských mikroregionech.
-

Rozsah bakalářské práce: **40 – 60 stran**
Rozsah grafických prací: **neuveden**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Binek, J. (2007). *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown.
- Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.
- Kubeš, J. (2000). *Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR*. České Budějovice: JU.
- Matoušek, O. (2007). *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál.
- Pilát, M. (2015). *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál.
- Ženka, J., & Slach, O. (2017). *Rozmístění služeb v Česku*. Ostrava: OU.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Jan Kopp, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **4. června 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **22. dubna 2020**

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. června 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Analýza občanského vybavení vybraných venkovských regionů“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 21. dubna 2020

.....

Denisa Benediktová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce doc. RNDr. Jřímu Ježkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky a dále mým blízkým za podporu během celé doby studia.

Obsah

Úvod	8
Cíl a metodika práce	9
1 Teoretická východiska práce	11
1.1 Venkovský prostor	11
1.1.1 Problémy venkovského prostoru.....	12
1.1.2 Rozvoj a podpora venkovského prostoru	12
1.1.3 Mikroregiony a místní akční skupiny	13
1.2 Občanská vybavenost	14
1.2.1 Charakteristika jednotlivých druhů občanského vybavení.....	15
1.3 Územní rozmístění občanského vybavení a jeho vývoj	18
1.3.1 Teorie centrálních míst	18
1.3.2 Občanské vybavení před rokem 1989	19
1.3.3 Občanské vybavení po roce 1989	21
1.3.4 Občanské vybavení současnosti a trendy nejbližších let	21
1.4 Obec s rozšířenou působností	22
2 Charakteristika zájmového území	24
2.1 Správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy	25
2.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Stod.....	27
3 Analytická část	30
3.1 Vlastní výzkum občanského vybavení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Klatovy	31
3.1.1 Školství	31
3.1.2 Kultura a sport.....	34
3.1.3 Zdravotnictví.....	36
3.1.4 Sociální péče	39

3.2	Vlastní výzkum občanského vybavení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Stod	42
3.2.1	Školství.....	42
3.2.2	Kultura a sport	44
3.2.3	Zdravotnictví.....	46
3.2.4	Sociální služby	48
3.3	Dotazníkové šetření.....	50
3.3.1	Vyhodnocení odpovědí.....	51
4	Návrh možných opatření.....	58
5	Závěr	61
	Seznam použitých zdrojů.....	62
	Seznam tabulek	64
	Seznam obrázků	65
	Seznam použitých zkratk	66
	Seznam příloh	67
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Občanská vybavenost patří mezi nezákladnější funkční složky, které slouží k uspokojování jak hmotných, tak i nehmotných potřeb člověka. Pro maximální spokojenost občanů a zajištění daného potenciálu obce je velmi důležité zabezpečit takové služby, které jsou součástí každodenního života obyvatel, a to co nejefektivnějším způsobem. Zlepšování základních služeb a rozvoj občanské vybavenosti totiž zajišťuje nejen vyšší atraktivitu obce, ale především zvyšuje kvalitu života v dané obci.

Na území České republiky prochází občanská vybavenost neustálým vývojem. Za dob socialismu byla stejně jako služby koordinována a řízena státem. Během posledních dvaceti let se od dob minulého režimu vyvíjí zcela odlišně kvůli přechodu na tržní ekonomiku. Díky tomu se začalo měnit i prostorové rozmístění a mnohem více se projevuje vliv větších středisek. Například služby a maloobchod se z malých obcí přemístily do větších měst, ve kterých se koncentrují. Zlepšující se mobilita obyvatelstva umožňuje občanům do těchto středisek dojíždět. Nicméně velmi důležitou roli zde sehrává vzdálenost či časová dostupnost anebo také to, o jaký typ služby se jedná. Avšak v obcích, ve kterých se nachází minimální počet služeb a dopravní infrastruktura není tak ideální, bývá často vyvolána migrace právě do těchto středisek, kde je koncentrace občanského vybavení a služeb větší.

Na základě zkušeností z vyspělých zemí a důsledkem technického pokroku v dnešní době rostou nejen potřeby lidské společnosti, ale také její nároky a požadavky na práci, vzdělání, kvalitu života, občanskou vybavenost či služby jak z hlediska kvantity, tak kvality. Budování občanského vybavení a poskytování veřejných služeb je čím dál tím více závislé na specifických potřebách obyvatel jednotlivých obcí.

Cíl a metodika práce

Tématem mé bakalářské práce je „Analýza občanského vybavení vybraných venkovských regionů“. Pro svoji práci jsem si vybrala správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy (dále SO ORP Klatovy) a správní obvod obce s rozšířenou působností Stod (dále SO ORP Stod), a to hned z několika důvodů. Hlavním důvodem je, že se práce týká sociální geografie, která mi byla ze studovaných předmětů nejbližší. Také mě zajímá problematika občanského vybavení na venkově, s čímž jsou spjaté i investiční potřeby obcí, které často z velké části souvisí s chybějícím občanským vybavením.

Cíl práce

Hlavním cílem práce je tedy analýza občanského vybavení ve vybraných venkovských regionech SO ORP Klatovy a SO ORP Stod. Na základě výsledků analýzy a dotazníkového šetření navrhnu opatření, jak do budoucnosti rozvíjet občanskou vybavenost vybraných SO ORP.

Metodika

Výběr právě těchto dvou SO ORP mi přišel velmi zajímavý především díky ukazatelům jako je poloha obou okresů v Plzeňském kraji, vzdálenost od krajského města a samotná rozloha. Správní obvod ORP Klatovy má periferní polohu, patří mezi příhraniční správní obvody a nachází se v jižní části Plzeňského kraje, v němž je díky své rozloze druhým největším správním obvodem. Druhý správní obvod ORP Stod se nachází v centrální poloze v blízkosti města Plzně a svojí rozlohou je třetím nejmenším obvodem v kraji.

Práce bude rozdělena na několik částí. V první části práce se budu zabývat teoretickými východisky. Pro tuto část bude potřebné nastudovat odbornou knižní a internetovou literaturu, s jejíž pomocí následně vysvětlím několik pojmů a témat podstatných pro tuto práci. Budu definovat pojmy jako je venkovský prostor, občanské vybavení a správní obvod obce s rozšířenou působností. Také se budu věnovat problémům venkovského prostoru, jeho rozvoji a případné podpoře. Dále se zaměřím na územní rozmístění občanského vybavení, jeho vývoj a současné trendy.

V následující části práce představím a podrobněji charakterizuji sledované správní obvody, kde budou rozebrány jejich základní geografické a socioekonomické charakteristiky.

Ve vybraných SO ORP bude provedena analýza občanského vybavení za využití neveřejných dat Městské a obecní statistiky (dále MOS). Data mi poskytl vedoucí mé práce doc. RNDr. Jiří Ježek, Ph.D., za což mu velmi děkuji. Doplňkovým zdrojem byla veřejná data Českého statistického úřadu.

Dalším podkladem pro tuto analýzu bude provedení dotazníkového šetření, zaměřené na spokojenost obcí s občanským vybavením a investiční potřeby. Dotazník bude sestaven formou otevřených a uzavřených otázek, ve kterých budou mít respondenti na výběr z několika možností. Dotazníkové šetření bude cíleno na starosty obcí v obou vybraných SO ORP. Dotazník vytvořím v elektronické podobě pomocí Formuláře Google a prostřednictvím emailu odešlu respondentům odkaz, kde bude možné dotazník vyplnit.

Pro lepší znázornění dat vytvořím tabulky a grafy v programu MS Excel. Následná vizualizace dat z daných zdrojů bude znázorněna pomocí mapových výstupů a kartogramů v programu ArcGIS. Pro práci se softwarem ArcGIS bude nepochybně klíčovým zdrojem ArcČR500, jež pomůže zobrazit získaná data z výše zmíněných zdrojů. Z digitální databáze ArcČR500 použiji především vrstvy obcí s rozšířenou působností a obcí.

Na základě výsledků analýzy a dotazníkového šetření navrhnou možná opatření, jak do budoucna rozvíjet občanskou vybavenost vybraných SO ORP.

1 Teoretická východiska práce

1.1 Venkovský prostor

Venkovský prostor, který bývá zjednodušeně označován jako venkov, je územím tvořeným mozaikou sídel a krajiny mezi nimi. Je charakterizován nižší hustotou zalidnění a tradičním zaměřením na zemědělství. Bývá také považován za prostředí, které je méně anonymní, má vyšší sociální kontrolu, soudržnost i sociální oporu. Svou prostorovou strukturou, charakterem hospodářství a společnosti je specifickou částí socioekonomické sféry (Binek a kol., 2007).

Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje krajinu i venkovská sídla. Integruje tedy jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic.

V současné době neexistuje jednotná definice pojmu venkov. Všeobecně uznávaná mezinárodní definice je vytvořena Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která používá jako jediné kritérium vymezení hustotu zalidnění. Na místní úrovni označuje jako venkovské oblasti ty, jejichž hustota zalidnění je nižší než 150 obyvatel/km². Na regionální úrovni rozlišuje tři základní kategorie podle podílu obyvatelstva regionu žijícího ve venkovských obcích na:

- *výrazně venkovské oblasti* – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích;
- *venkovské oblasti* – ve venkovských obcích žije 15-50 % obyvatel regionu;
- *výrazně městské oblasti* – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích.

Pro aplikaci této definice na území ČR byla hraniční hodnota hustoty zalidnění snížena na 100 obyvatel/km². Střední kategorie (venkovské oblasti), která u nás výrazně převažuje, byla navíc rozdělena do tří podskupin (*převážně venkovské* – 37,5 až 50 % venkovského obyvatelstva; *smíšené* – 25 až 37,5 % venkovského obyvatelstva; *převážně městské* – 15 až 25 % venkovského obyvatelstva).

Z administrativně-geografického hlediska lze v České republice zjednodušeně venkov vymezit jako každou obec, která nemá statut města. U nás se tak zpravidla jedná o všechny obce s počtem obyvatel nižším, než jsou tři tisíce.

1.1.1 Problémy venkovského prostoru

Venkovské oblasti mají ztíženou situaci pro rozvoj regionální dynamiky a jsou vystavovány mnoha problémům. Ty se v jednotlivých oblastech liší, avšak mezi nejčastější problémy se řadí zejména úbytek pracovních příležitostí, stárnutí populace, odchod obyvatelstva do měst a nízké příjmy. Některé oblasti také trpí nevyhovujícím stavem infrastruktury a ztíženou dostupností. Lesnické a zemědělské podniky pracují na zvyšování konkurenceschopnosti, nabídka služeb se snižuje a na venkově ubývá kvalifikované pracovní síly. Navíc i příjmy obyvatel, kteří pracují na venkově jsou výrazně nižší než ve městech. Bývá také finančně náročné vytvářet příjemné venkovské prostředí.

1.1.2 Rozvoj a podpora venkovského prostoru

Rozvojem venkovského prostoru se rozumí zvyšování jeho hospodářské výkonnosti a konkurenceschopnosti, zlepšování kvality okolního prostředí, a především růst životní úrovně obyvatel. Dosáhnout toho všeho však můžeme pouze za předpokladu trvalé udržitelnosti opatření, které k rozvoji přispívá.

Jelikož příroda k venkovu a venkovskému stylu života neodmyslitelně patří, s kultivací venkovského prostoru se spojuje otázka ochrany přírody a jejího citlivého přizpůsobování potřebám člověka, hospodářskému a technologickému rozvoji společnosti. V současné době je již uvědomění ekologického hlediska natolik silné, že otevřelo cestu k opětovné symbióze venkova s přírodou. Cílem rozvoje je vytvoření hodnotného místa pro život tak, aby se zabránilo hromadnému odchodu jeho obyvatel do měst a aby nedocházelo k devastaci přírodních zdrojů.

V dnešní době proto existuje mnoho způsobů, jak lze venkov podpořit. Například od roku 1991 funguje tzv. Program obnovy venkova. Tento program vznikl za účelem obnovy tradičního plnohodnotného života na vesnici a přistupuje k obnově venkova jako k procesu, který se vytváří a realizuje přímo na daném území za velké podpory a účasti jeho obyvatel. Od roku 1995 se začíná v rámci tohoto programu vyhlašovat i soutěž o Vesnici roku, což je velmi dobrý motivační nástroj. V této soutěži se každoročně oceňují takové obce, které jsou nejen v pěkném stavu, čisté, upravené a rozkvetlé, ale především se v nich občanům dobře žije (Čechová, 2010).

Od té doby, co Česká republika vstoupila do Evropské unie, jsou zemědělcům nabízeny různé evropské dotační programy, které jsou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR. Tyto programy jsou dále doplněny národními dotačními programy, které jsou plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR (www.eagri.cz). Rozvoj venkova je tedy podporován jak na národní úrovni, tak na úrovni nadnárodní. Dotace velmi výrazně ovlivňují vývoj a roli venkova.

V současné době funguje tzv. *Program rozvoje venkova ČR na období 2014-2020*, který schvaluje Evropská unie. Tento program charakterizuje jednotlivé problémy venkova a navrhuje k nim konkrétní opatření. Hlavním cílem je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, a to především prostřednictvím agroenvironmentálních opatření. Dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura (www.szif.cz)

Program také podporuje diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a tím zvýšit hospodářský rozvoj. Dalším cílem je předávání znalostí a inovací v oblasti zemědělství a lesnictví. K dalším navrhovaným opatřením patří mimo jiné také podpora cestovního ruchu, ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova nebo vzdělání a informace.

1.1.3 Mikroregiony a místní akční skupiny

Mikroregiony, místní akční skupiny a svazky obcí jsou velkými pomocníky při rozvoji venkova. Vznikají kvůli společnému prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout změn. Místní akční skupiny (MAS) a svazky obcí působí na území mikroregionu (Binek, 2009).

Hlavním úkolem MAS je aktivizace místních obyvatel, budování partnerství, sjednocování lidí a podporování dobrovolné činnosti. Dále mají za úkol zpracovávat strategie rozvoje, přičemž pomocí různých analýz zjišťují slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby, díky čemuž mohou lépe poznat dané území. Na základě analýz poté rozmýšlí strategie rozvoje, určují cíle, priority, opatření a následné aktivity, které cíleně pomáhají definovanou oblast stabilizovat, rozvíjet a zatraktivňovat (www.nsmascr.cz)

Prostřednictvím MAS tak dostává široká veřejnost šanci zapojit se do problematiky jednotlivých oblastí, a to formou převzetí rozhodovacích pravomocí týkajících se příslušných venkovských oblastí.

1.2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je velmi důležitým předpokladem uspokojování lidských potřeb a doprovází člověka od počátku jeho života. Tím se stává významnou složkou jeho existence bez ohledu na věk, vzdělání, ekonomickou aktivitu a sociální poměry (Musil, 1971). Občanskou vybaveností se nazývá veškeré vybavení a služby zajišťující všechny základní i vyšší potřeby související se zásobováním potravinami a stravováním, výchovou, vzděláním, sociální a zdravotní péčí, patří sem služby pro domácnost, ale také zajišťují odpočinek, rekreaci a zábavu. Tyto komponenty občanského vybavení však plní i řadu dalších významných funkcí. Například nabízejí pracovní příležitosti či podporují navazování kontaktů (Musil, 1985).

Podle definice Ústavu územního rozvoje (2011) je občanské vybavení označeno jako nejvíce heterogenní z urbanistických funkčních složek, je představováno velmi rozsáhlým souborem nevýrobních i výrobních zařízení, sahajících od správy a administrativy až po školství a výchovu. Cílem rozvoje této obslužné funkce je zvýšení standardu kvality a pohotovosti všech služeb, které občanské vybavení nabízí obyvatelům sídla i těm, kteří za službami dojíždějí.

Občanská vybavenost je jedním z ukazatelů, který je podstatný pro zajištění potenciálu obce. Podobně jako cestovní ruch, kvalitní bydlení, dobrá dopravní dostupnost či kvalita životního prostředí, tak i občanská vybavenost zvyšuje potenciál dané obce a je důležitá především při výběru lokality vhodné k bydlení. Každý člověk touží po takovém prostředí, ve kterém by byly zajištěny jeho požadavky a představy o vhodném bydlení. Ať už se jedná o zeleň v okolí, sportovní vyžití, či požadavky týkající se občanské vybavenosti. Rozdílná je občanská vybavenost venkovského sídla a občanská vybavenost velkého města. Množství občanské vybavenosti se odvíjí od počtu obyvatel žijících v obci. (Perlín, 2004)

Občanskou vybavenost můžeme tedy vnímat jako velmi široký pojem, který zahrnuje rozsáhlé spektrum služeb sloužící ku prospěchu obyvatelstva. Faktory ovlivňující rozvoj

občanského vybavení vycházejí z demografické, ekonomické a sociální skladby obyvatel. Důležitá je i geografická poloha sídel spolu s dopravou a vzdáleností od většího města. Kvalita a vyváženost sítě občanského vybavení, je zásadním faktorem udržitelného rozvoje území, protože působí jak na ekonomickou a sociální skladbu obyvatel, tak na životní prostředí sídel (Rozmanová a Tomíšek, 2006).

V současné době je občanská vybavenost členěná například podle věkových skupin uživatelů, charakteru používání, náročnosti na pozemky, polohy na území obce, časové vymezení provozu a podle druhu činnosti (Ústav územního rozvoje, 2011).

Dalším možným členěním, které nejlépe charakterizuje rozdílnost zařízení občanského vybavení pro potřeby územního plánování, je členění podle druhů činností. To znamená na zařízení:

- školství a výchovy,
- kultury,
- tělovýchovy a sportu,
- zdravotnictví,
- sociální péče,
- maloobchodu,
- ubytování,
- stravování,
- nevýrobních služeb,
- výrobních a opravárenských služeb,
- správy a administrativy,
- církví,
- vědy a výzkumu,
- specifická.

1.2.1 Charakteristika jednotlivých druhů občanského vybavení

Zařízení školství a výchovy představuje velmi významnou část celého systému občanského vybavení. Využití a členění na jednotlivé druhy je dáno věkovou skladbou uživatelů a zaměřením školy. Jednotlivé druhy jsou mateřské školy, základní školy, střední školy, vysoké školy atd. Jsou daná pravidla pro dojezdovou či docházkovou

vzdálenost obyvatel, zastavěnou plochu a také například vybavení, které musí být součástí budovy (Rozmanová a Tomíšek ,2006).

Zařízení kultury jsou využívána jak ve volném čase, tak i jako součást výuky všech druhů školských zařízení. Umožňují poznávání předmětů kulturního a vědeckého zájmu a slouží ke zvyšování kulturní úrovně návštěvníků. Velká část těchto zařízení je soustředěna spíše do větších měst. Do této kategorie řadíme například divadelní scény, knihovny, muzea, galerie, kina nebo také botanické a zoologické zahrady (Rozmanová a Tomíšek ,2006).

Zařízení tělovýchovy a sportu lze orientačně členit na zařízení pro rekreační tělovýchovu, pro školní tělesnou výchovu a pro organizovanou tělovýchovu. Tyto formy využití spolu velmi úzce souvisejí a vzájemně se propojují. Jedná se například o sportovní stadiony a haly, hřiště, plavecké bazény nebo zimní stadiony.

Zdravotnická zařízení řadíme k jedním z nejdůležitějších. Podle typu a způsobu poskytované lékařské péče se člení na několik druhů. Do této skupiny řadíme například ordinace praktických lékařů, nemocnice, odborné léčebné ústavy, ale třeba také lékárny apod.

Zařízení sociální péče zahrnuje zejména péči o rodinu a děti, o občany těžce zdravotně postižené, o staré občany nebo o občany společensky nepřizpůsobené. Zařízení lze členit dle délky a zaměření pobytu a poskytovaných služeb nebo dle cílové skupiny, pro kterou je zařízení určeno. Podle délky pobytu je dělíme na zařízení pro přechodný nebo pro dlouhodobý pobyt. Dle cílových skupin členíme zařízení například na ta, která jsou určena pro děti a mládež, tělesně či mentálně postižené, pro staré občany nebo například alkoholiky. Spadají sem třeba azylové domy, domovy důchodců, dětské domovy a další (Rozmanová a Tomíšek ,2006).

Zařízení maloobchodu slouží k prodeji zboží převážně přímým spotřebitelům. Jsou významným článkem v rozvoji osobní spotřeby, a tedy i životní úrovně obyvatelstva. Zařízení maloobchodu lze členit dle rozsahu nabízeného sortimentu na potravinářský a nepotravinářský a dle kapacity prodejn.

Zařízení pro veřejné ubytování zahrnuje veškeré druhy zařízení k přechodnému ubytování provozované na komerční bázi. Základní převažující funkce může být

u vybraných zařízení doplněna o další služby a z nich vyplývající funkce, například stravování, služby typu kadeřnictví, zařízení pro rekreační sport atd. Dělení závisí na kvalitě poskytovaných služeb a lokalizaci dané budovy (Rozmanová a Tomášek ,2006). Patří sem hotely, motely, penziony, hostely, turistické ubytovny apod.

Zařízení stravování je charakterizováno veřejnou přístupností a komerčním zaměřením svého provozu. Umisťují se zpravidla do lokalit s větší hustotou zástavby. Jsou určena nejen pro přípravu a podávání pokrmů, ale i společenské aktivity. Řadíme sem restaurace, motoresty, jídelny, cukrárny, kavárny či vinárny.

Zařízení služeb se člení podle typu poskytovaných služeb orientačně na služby výrobní, opravárenské a nevýrobní. Značná část zařízení služeb nevyvolává zvláštní nároky na území, například kadeřnictví, fotoateliér atd. Pouze tam, kde charakter činnosti vyvolává negativní dopady na okolí je potřeba mít samostatný objekt a dodržovat pásmo hygienické ochrany (např. kovářství, autoservisy, čerpací stanice).

Zařízení správy jsou zařízení nekomerčního charakteru a slouží pro správu a řízení obcí, krajů a státu a zajišťují celostátně propojené služby pro zajištění komunikace a bezpečnosti občanů. Kromě úřadů jednotlivých úrovní státní správy a samosprávy jsou to zejména poštovní úřady, zařízení požární ochrany, zařízení policie a zařízení justice.

Zařízení administrativy zahrnuje administrativní objekty pro obchodní činnost firem, pro pojišťovnictví a peněžnictví (Rozmanová a Tomášek ,2006).

Zařízení církví jsou stavby, které slouží k potřebám církví. Jedná se o sakrální objekty jako jsou kostely, kaple, areály klášterů apod.

Zařízení vědy a výzkumu jsou určena pro vývoj vědeckých poznatků a zkoumání různých jevů. Jejich lokalizace, nároky na pozemky, vliv na okolí a celkové řešení souvisí s oborem, pro který jsou zřizovány (Rozmanová a Tomášek ,2006).

Specifická zařízení nelze jednoznačně zařadit do některé z uvedených skupin, neboť jsou určena pro několik vzájemně provázaných a doplňujících se oborů. Typickým příkladem jsou veletržní areály nebo zařízení lázeňských měst, která plní funkci léčebnou, ubytovací, stravovací a společenskou (SÝKORA, 1998).

1.3 Územní rozmístění občanského vybavení a jeho vývoj

1.3.1 Teorie centrálních míst

Tradiční přístup k prostorovému rozmístění občanského vybavení vychází z Christallerovy teorie centrálních míst, kterou publikoval v roce 1933. Tato teorie se zabývá problematikou prostorového systému osídlení, tedy velikostí a rozmístěním sídel v sídelní struktuře. Uplatnění nachází v mnoha oborech, jako je například geografie osídlení, obecně socioekonomická geografie, územní plánování nebo cestovní ruch.

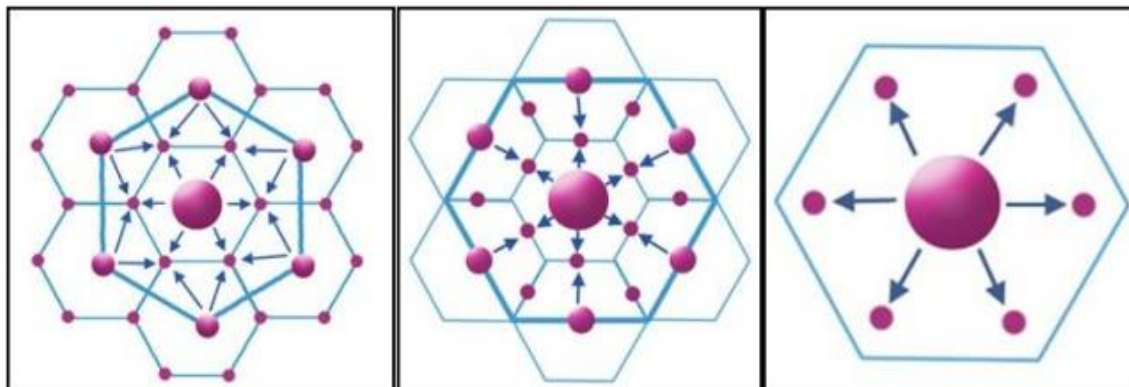
Dle Ivaničky (1983), se tato teorie týká prostorového uspořádání obslužných zařízení v lidských sídlech a jedná se tedy v podstatě o teorii ekonomicko-geografickou. Základem této teorie je, že malá střediska dle svých možností produkují pouze omezený okruh služeb, avšak občané ke svému životu potřebují mnohem širší okruh takových služeb, a proto k jejich dosažení využívají zařízení ve větších střediscích, která jsou pro ně tedy dosažitelná a dostupná vzhledem ke vzdálenosti. Podle toho, jak často obyvatelé obce určitou službu využívají, se zařízení lokalizuje blíže nebo dále od jejich bydliště. Velikost zázemí jednotlivých služeb souvisí s tím, jak často je obyvatelé využívají. Tím se vytvářejí určité sféry vlivu, které pak v centrálních místech lokalizují obslužná střediska. Tyto sféry jsou poté velmi ovlivněny časovou dostupností a dopravními náklady. Tímto způsobem se vytvářejí území s minimálním počtem obyvatel, bez kterých by obslužné zařízení nemohlo fungovat. Tato teorie se nazývá prahová populace.

V homogenní rovině lze pro každou službu sestavit kužel poptávky, který po promítnutí do roviny vytvoří kruhovou obslužnou oblast. Tyto kruhové oblasti buď nepokrývají celé území, nebo se navzájem překrývají. Proto s cílem zajistit co nejefektivnější a dobře fungující prostorové rozmístění občanského vybavení je optimálním prostorovým řešením síť pravidelných šestiúhelníků, u kterých tyto problémy nenastávají.

Christallerova teorie předpokládá, že každé centrální místo vyššího řádu poskytuje rovněž zboží a služby všech nižších řádů. Každé centrální místo je pak obklopeno prstencem šesti center nejbližšího nižšího řádu, umístěných ve vrcholech šestiúhelníku jako obslužné oblasti (pro zboží vyššího řádu) a obsluhuje dvě centrální místa nižšího řádu a tři obslužné oblasti nižšího řádu (svou vlastní a třetinu každého z centrálních míst nižšího řádu, které ho obklopují). Tato soustava je nazývána sítí $K=3$ a je organizována na tzv. obslužném principu. Rozšířením o alternativní hierarchii, založenou na tzv. dopravním principu,

získáme síť $K=4$ a rozšířením na bázi tzv. administrativního principu pak získáme síť $K=7$ (Szczyrba 2008, s. 281).

Obrázek 1: Christallerova teorie centrálních míst (sítě $K=3$, $K=4$ a $K=7$)

Zdroj: <http://geographyeducation.org/2013/03/11/central-place-theory/>

Zatímco Christaller se zabýval pouze tím jaké funkce, se na jakém místě vyskytují, stalo se úkolem prostorového (územního) plánování určovat, jaké funkce je na jakých místech zapotřebí rozvíjet, aby bylo dosaženo rovnocenných životních podmínek na celém území státu. Tento systém vznikl v 70. letech minulého století také v Československu pod označením „středisková soustava sídel“. Koncentraci služeb, popřípadě občanského vybavení do center vyššího řádu však také obecně způsobuje všudypřítomný tlak na efektivitu, snižování nákladů a kvalitu.

Na druhou stranu je zapotřebí zdůraznit, že občanské vybavení není podřízeno pouze ekonomickým kritériím návštěvnosti anebo provozním nákladům. Do určité míry vždy záleží na prioritách místních samospráv, jak moc jsou ochotny nerentabilní zařízení podporovat. Také sami občané a občanské organizace se mohou v některých oblastech angažovat. Samozřejmě prahové hodnoty počtu uživatelů limitující existenci těchto služeb ve venkovských sídlech existují.

1.3.2 Občanské vybavení před rokem 1989

Zařízení občanského vybavení byla členěna z různých hledisek skoro stejně jako v současné době, a to podle věkové struktury obyvatel, charakteru užívání, náročnosti na pozemky, náročnosti na investiční prostředky a provoz, druhu činnosti, charakteru časového vymezení provozu atd.

Z uvedených hledisek byly pro potřeby územního plánování nejdůležitější členění podle charakteru umístění a členění podle druhů činností. Zařízení občanského vybavení byla proto zařazena do skupin zejména podle charakteru umístění, četnosti výskytu a používání zařízení, míry závislosti na bydlení a dalších činnostech, na demografické a sociální skladbě obyvatel (Rozmanová a Tomíšek, 2006). Podle těchto kritérií byla zařízení členěna na:

- **základní** – ty jsou vázaná zejména na bydliště a jsou obyvateli nejčastěji využívána. Důraz je kladen na nerušenou dostupnost a krátké docházkové vzdálenosti. Do této kategorie patří například mateřské a základní školy nebo prodejny základních potravin.
- **vyšší a nadměstská** – jsou spojené s bydlištěm, koncentrací a hustotou obyvatel. Je účelově soustředěno pro dosažení optimálních investičních i provozně-ekonomických podmínek. Řadí se sem například zdravotní středisko, divadlo, sportovní stadion nebo parky kultury a oddechu.
- **specifická** – jsou navržena s ohledem na zvláštní přírodní podmínky. Patří sem zařízení pro zimní rekreaci, vleky, lázeňské léčebny nebo třeba ozdravovny.

Pro plánování zařízení občanského vybavení byla vytvořena řada ukazatelů. Tyto ukazatele, vycházející z velikosti a významu sídla, jednoznačně udávaly druhy občanské vybavenosti pro jednotlivé typy sídel. Dále také určovaly počty pracovních míst, která by měla vzniknout a bude nutné je obsadit. (Rozmanová a Tomíšek, 2006).

V této době se plánování občanského vybavení potýkalo s překážkou v podobě hospodářských možností státu. Díky tomu se i přes velmi přesné výpočty, důkladné plánování pomocí řady ukazatelů a toho, že byl kladen velký důraz na potřeby obyvatelstva, nakonec celá řada druhů občanského vybavení vůbec nerealizovala. Typickým příkladem toho jsou sídliště. Stávalo se, že některé druhy zařízení zůstávaly nedostavěné a častým případem také bylo značné předimenzování určitého druhu občanského vybavení, jelikož kapacita přesahovala zájem obyvatel nebo spádové oblasti. Výsledkem této situace byla malá návštěvnost a vysoké náklady, což často vedlo k ukončení provozu (Rozmanová a Tomíšek, 2006).

1.3.3 Občanské vybavení po roce 1989

Začátkem devadesátých let se otevírala možnost soukromého podnikání a začaly se odstraňovat nedostatky v občanském vybavení. Největší změny probíhaly na sídlištích, kde se odstranily provizorní objekty a budovaly se nové prodejny například v prostorech bývalých kočárkáren a podobně. Dále se především ve městech začaly stavět velké supermarkety, hypermarkety a jiná nákupní střediska, jejichž součástí byla velká parkoviště.

Později začalo stále více lidí z venkova dojíždět na nákupy, za lékaři a dalšími službami do nově vzniklých spádových center. Díky tomu začal upadat zájem o některé druhy občanského vybavení na venkově. Jelikož stále více obyvatel využívalo služeb ve městech, především při dojížděcí do zaměstnání, docházelo ke snižování počtu zákazníků v místních zařízeních poskytujících služby a často vedlo k jejich úplnému zániku. Nespokojenost s občanskou vybaveností ve venkovských regionech pak přispívala i k odchodu obyvatelstva právě do větších měst (Kubeš 2000).

1.3.4 Občanské vybavení současnosti a trendy nejbližších let

Trendy vývoje jednotlivých druhů zařízení vycházejí ze sociální a demografické skladby obyvatel, ze zájmů uživatelů a ze současných a předpokládaných forem provozu jednotlivých zařízení. V průběhu posledních let, v důsledku technického pokroku, nových zkušeností z vyspělých zemí i nových potřeb a požadavků společnosti vznikla celá řada nových, dříve neznámých druhů zařízení občanského vybavení. Vznikly například nové druhy škol, řada nových zdravotnických pracovišť (kliniky plastické chirurgie) a tělovýchovných zařízení (fitness centra, aqua parky) nebo nové druhy služeb (opravy telefonů, tetovací salony).

Pro nejbližší budoucnost je plánování dáno sledováním potřeb a požadavků společnosti a zpracováním strategií, plánů a koncepcí rozvoje podle jednotlivých druhů a oborů těchto zařízení. V současnosti jsou pro jednotlivé obory zařízení občanského vybavení (nekomerčního charakteru, jejichž zřízení a provoz jsou zcela nebo částečně podporovány státem, nebo samosprávou na úrovni obce, kraje), připraveny příslušnými ministerstvy materiály, uvádějící koncepci a záměry rozvoje pro dané období. Na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských, lesnických a potravinářských podniků, posílení zaměstnanosti venkova při zachování trvalé udržitelnosti a zohlednění přírodních

znevýhodnění venkovských oblastí, sociální začleňování a potírání chudoby na venkově se zaměřuje Program rozvoje venkova (Rozmanová a Tomíšek, 2006).

1.4 Obec s rozšířenou působností

Obce s rozšířenou působností (ORP) jsou v podstatě nižší samosprávné celky, které vykonávají větší část přenesené působnosti než klasické obce. Pro pochopení, co jsou to vlastně ORP je důležité si nejdříve vymežit samotný pojem obec.

Obec tedy je územně samosprávným celkem, vyznačujícím se čtyřmi základními znaky. Patří mezi ně území obce tvořené hranicemi, občané obce, vlastní majetek a právní subjektivita udávající obec jako právnickou osobu. Obec musí mít vždy zastupitelstvo, starostu, obecní úřad, nebo například radu.

Mezi hlavní úkoly obce se řadí péče o občany, rozvoj území a ochrana veřejného zájmu. Menší obce tvořené zpravidla jednou nebo několika vesnicemi a přilehlým územím se nazývají prostě obcemi.

Obce lze rozdělovat z několika hledisek. Z hlediska velikosti obce a rozsahu výkonu samosprávy rozlišujeme:

- **obce neměstského charakteru** (běžné obce, označované jako obce vesnického charakteru) – jde často o obce s menším počtem obyvatel
- **obce městského charakteru** – jde o obce, která mají právo používat označení městyse, města.

Obce městského charakteru lze dále rozdělit na:

- **města** – obec, která má alespoň 3 000 obyvatel
- **městyse** – obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády
- **statutární města** – území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy (např. Plzeň, Liberec)
- **hlavní město Prahu** – je upraveno speciálním zákonem

Podle rozsahu výkonu státní správy lze rozdělit obce:

- *s běžným obecním úřadem* – vykonávajícím základní rozsah samosprávy. Jde o obce označované jako obce I. stupně.
- *s pověřeným obecním úřadem* – jde o obce, které vykonávají mimo základního rozsahu samosprávy další státní správu pro správní obvod zahrnující více obcí. Jde o obce II. stupně.
- *s obecním úřadem s rozšířenou působností* – jde o obce, které se označují jako tzv. malé okresy či obce III. stupně. Jsou takovým mezičlánkem přenesené působnosti samosprávy mezi krajskými úřady a ostatními obecními úřady.

Pro jednotlivé stupně obcí tedy platí, že vyšší stupeň vždy vykonává i přenesenou působnost stupně nižšího, tj. obce II. stupně vykonávají to, co I. stupeň a III. stupně vykonávají činnosti I. i II. stupně.

Jako příklad lze také uvést členění obcí podle vybavenosti (Maříková, 2009). Vybavenost obcí je důležitá z hlediska kvality života na venkově. Její podstatou je existence základních sociálních a ekonomických služeb v obci. Kategorie obcí podle občanské vybavenosti se pak dělí na:

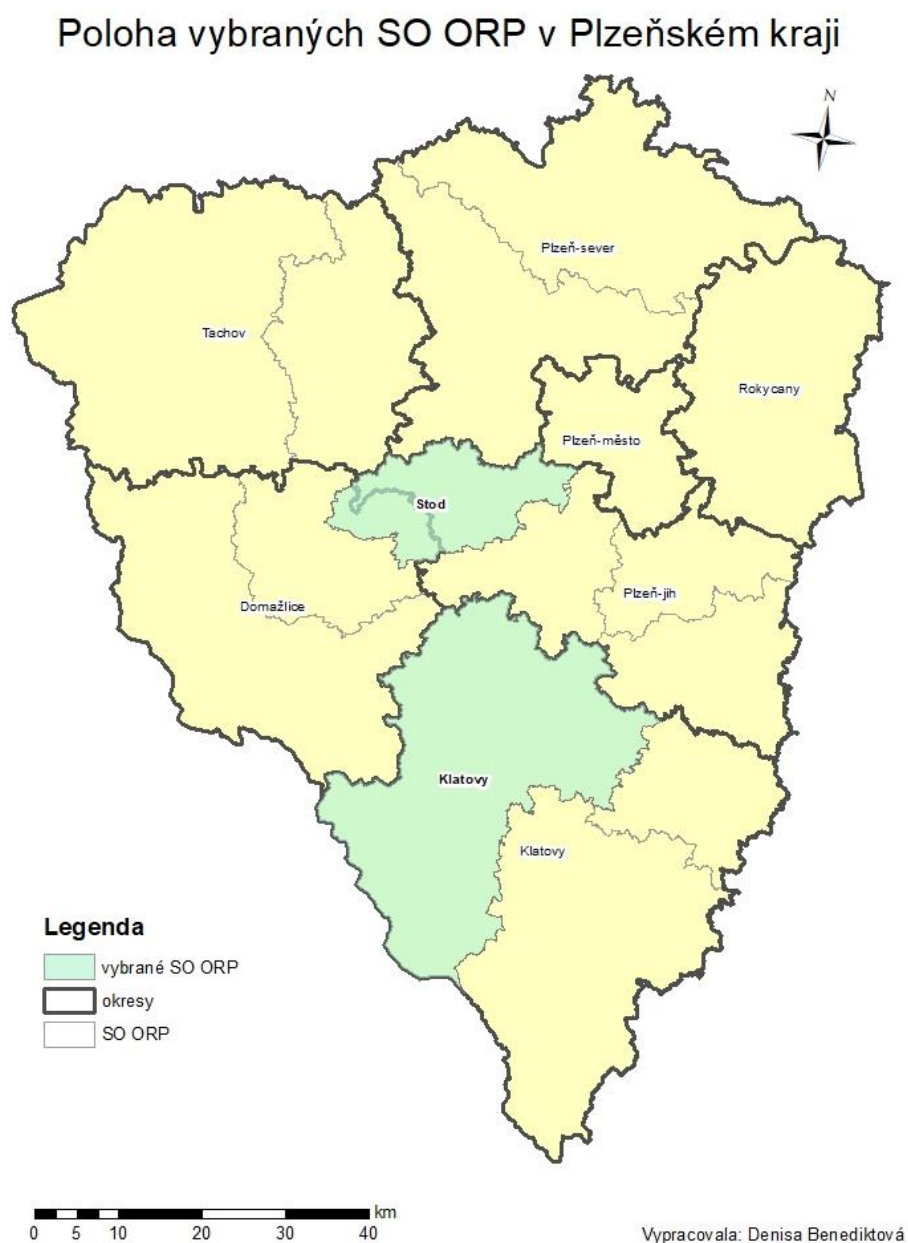
- **Bohatá** – obec má základní i mateřskou školu, lékaře, více obchodů, knihovnu a další vybavenost.
- **Základní** – obec má základní školu, lékaře a alespoň jeden obchod.
- **Malá** – obec má pouze obchod a školu s prvním stupněm nebo lékaře, který dojíždí pouze některé dny v týdnu.
- **Žádná** – obec nemá žádný ze základních prvků vybavenosti (škola, lékař, obchod).

Členění obcí podle vybavenosti umožňuje ve spojení s polohovou typologií zkoumat lokální vazby, zejména vztah vybavenosti obcí a dopravní dostupnosti chybějících služeb.

2 Charakteristika zájmového území

Tato kapitola se věnuje základním sociogeografickým, a fyzickogeografickým charakteristikám zkoumaného území. Většina použitých údajů pochází z Českého statistického úřadu. Na následující mapě je zachycena poloha obou vybraných SO ORP v Plzeňském kraji.

Obrázek 2: Mapový výstup zobrazující polohu vybraných SO ORP v Plzeňském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS dle dat ARCCŘ500

2.1 Správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy

Správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy je příhraniční obvod nacházející se v jižní části Plzeňského kraje při hranici se Spolkovou republikou Německo. Obvod rovněž sousedí s dalšími pěti správními obvody Plzeňského kraje – Domažlice, Přeštice, Nepomuk, Horažďovice a Sušice. (ČSÚ)

Správní obvod zahrnuje 44 obcí, které mají celkem 242 částí a dále se dělí na 205 katastrálních území. Osm obcí ve správním obvodu (Janovice nad Úhlavou, Klatovy, Měříň, Nýrsko, Plánice, Strážov, Švihov, Železná Ruda) má statut města a tři (Čachrov, Dnešice, Chudenice) mají statut městyse. Centrem správního obvodu je město Klatovy, nazývané díky své poloze „Brána Šumavy“. Výměra správního obvodu činí 906 km² a na rozloze celého kraje se podílí 12 %. Díky své rozloze je druhým největším správním obvodem Plzeňského kraje. Území je převážně tvořeno zemědělskou půdou (50,7 %) a lesními pozemky (39,3 %).

Povrch SO ORP Klatovy je velmi členitý. Jihozápadní část podél hranice se Spolkovou republikou Německo tvoří Šumava. V této oblasti najdeme také nejvýše položené místo ORP Jezerní horu (1343 m n. m.). Směrem do vnitrozemí klesá horský charakter reliéfu a mění se na podhorské vrchoviny a pahorkatiny. Vysloveně rovinatá území v okrese nenajdeme.

Nejvýznamnějším tokem v SO ORP Klatovy je řeka Úhlava, která pramení nedaleko Železné Rudy, pod horou Pancíř a opouští území správního obvodu za obcí Červené Poříčí. Východní částí okresu protéká i řeka Úslava. V podhorské oblasti správního obvodu najdeme i řadu vodních ploch. Pro rekreaci je velmi významný Hnačovský rybník. Dále zde najdeme vodní nádrž Nýrsko, která je zásobárnou pitné vody. Šumava je také známá velkým počtem ledovcových jezer a na území SO ORP Klatovy můžeme najít Černé a Čertovo jezero.

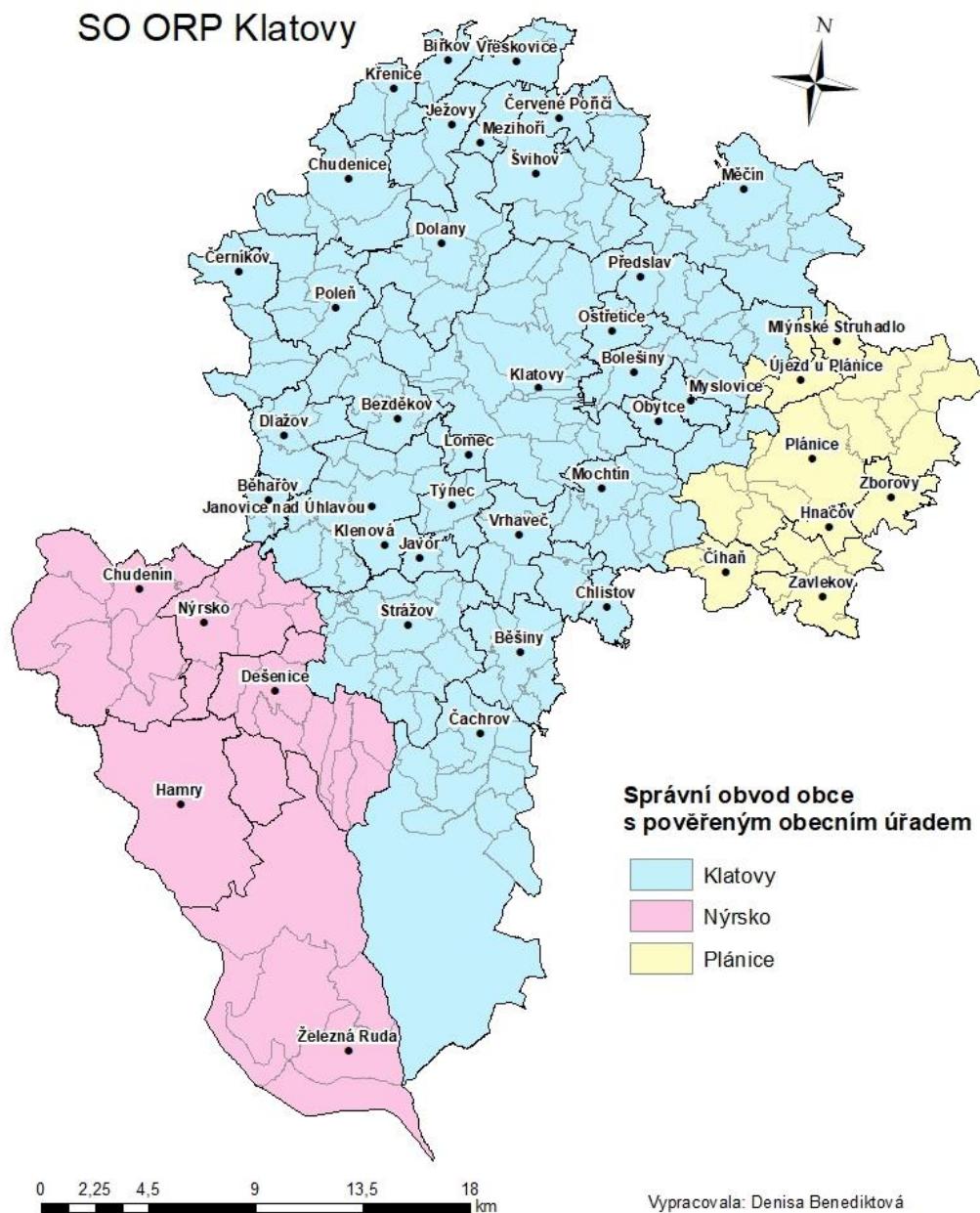
K 31. 12. 2018 žilo na území správního obvodu 50 564 obyvatel, tj. 8,6 % z celkového počtu obyvatel Plzeňského kraje. Počtem obyvatel je SO ORP Klatovy třetím nejlidnatějším, přičemž hustota obyvatelstva představuje 55,7 obyvatel na 1 km². V roce 2018 převažoval počet zemřelých nad živě narozenými. Populace ve správním obvodu výrazně stárne, zvyšuje se index stáří a roste průměrný věk obyvatel. Migrační saldo je v tomto území kladné. (ČSÚ)

Na území správního obvodu působilo k 31. 12. 2017 celkem 12 473 ekonomických subjektů. V oblasti průmyslu hraje důležitou roli průmysl potravinářský. Například Pekárny a cukrárny Klatovy a.s., Mlékárna Klatovy a.s. a Drůbežářský závod Klatovy a.s., který je druhým největším zpracovatelem kuřecího masa a výrobcem uzenin z kuřecího masa v České republice. K významným podnikům také patří Rodenstock ČR s.r.o. s výrobou brýlových čoček a vybavení pro oční optiky nebo OKULA Nýrsko a.s., což je zpracovatel plastických hmot a výrobce brýlových obrub. (ČSÚ)

Jelikož je SO ORP Klatovy součástí Plzeňského kraje, silniční i železniční síť výrazně orientuje právě na krajské město Plzeň. Délka místních komunikací bez cyklostezek a stezek pro pěší je 776 km. Významnou roli zde hraje mezinárodní silniční tah E53 (silnice I. třídy) směřující z Plzně přes Klatovy na hraniční přechod Železná Ruda pokračující ve směru na Mnichov. Pro spojení města Klatovy s městem Janovice nad Úhlavou (významná průmyslová zóna), Nýrsko a hraničním přechodem Svatá Kateřina (SRN) má význam silnice II/191. Územím ORP Klatovy takové vedou dvě železniční tratě: významná šumavská železniční trať č. 183 Plzeň – Klatovy – Železná Ruda-Alžbětín a trať č. 185 Horažďovice předměstí – Domažlice. (ČSÚ)

ORP Klatovy patří k vyhledávaným lokalitám Plzeňského kraje, protože nabízí mnoho míst vhodných pro rekreaci, ať už se jedná o rekreační objekty, přírodu nebo naučné, cyklistické, turistické či lyžařské trasy. Vyskytuje se zde několik zvláště chráněných území a nalezneme řadu významných památek a dalších zajímavostí.

Obrázek 3: Administrativní rozdělení SO ORP Klatovy

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS dle dat ARCČR500

2.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Stod

Správní obvod obce s rozšířenou působností Stod leží ve střední části Plzeňského kraje. Nachází se jihozápadním směrem od statutárního města Plzeň a hraničí s pěti správními obvody – Horšovský Týn, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Stříbro. Geografickým centrem správního obvodu je město Stod. Administrativně ORP Stod vznikl po roce 2003 z části bývalého okresu Plzeň-jih a okresu Domažlice. (ČSÚ)

Svojí rozlohou 25 919 ha je třetím nejmenším obvodem v Plzeňském kraji a zaujímá 3,4 % z území celého regionu. SO ORP Stod zahrnuje 24 obcí, z nichž tři mají statut města. Mezi města se řadí Dobřany, Holýšov a Stod a je do nich koncentrován největší objem služeb, obchodu a dalších odvětví v rámci celého území. Dominující obcí v regionu jsou Dobřany. Svojí rozlohou, a hlavně počtem obyvatel jsou zařazené jako hlavní rozvojové sídlo s rozhodující koncentrací socioekonomických aktivit. Jako sídla s dobrými rozvojovými předpoklady jsou hodnoceny Stod, Holýšov a Chotěšov. Ostatní obce SO ORP Stod jsou venkovského charakteru. (ČSÚ)

Povrch území tvoří mírně zvlněná pahorkatina. V okrese jsou značná ložiska kaolinických zemin, barevných jíílů a hlín (Dnešice a okolí). Podnebí okrese je vnitrozemského charakteru s delšími obdobími sucha. Nejvýznamnějším tokem je řeka Radbuza, která protéká Stodem, Chotěšovem a Dobřany, za nimiž vtéká na území města Plzeň.

Za významnou část přírodního bohatství lze považovat zemědělskou půdu, která pokrývá více jak polovinu plochy SO ORP (58,2 %) a lesní porosty, které pokrývají necelou třetinu jeho rozlohy (30,2 %).

Ve správním obvodu žilo koncem roku 2018 celkem 23 093 obyvatel, to jsou 4 % z celkového počtu obyvatel Plzeňského kraje. Od roku 2001 do roku 2017 se počet obyvatel v ORP pozvolna zvyšuje. Území má záporný přirozený přírůstek a na zvýšeném meziročním počtu obyvatel se podíleli přistěhovalí, kteří převažovali nad vystěhovalými. Populace zde postupně stárne, tím pádem se zvyšuje index stáří i průměrný věk.

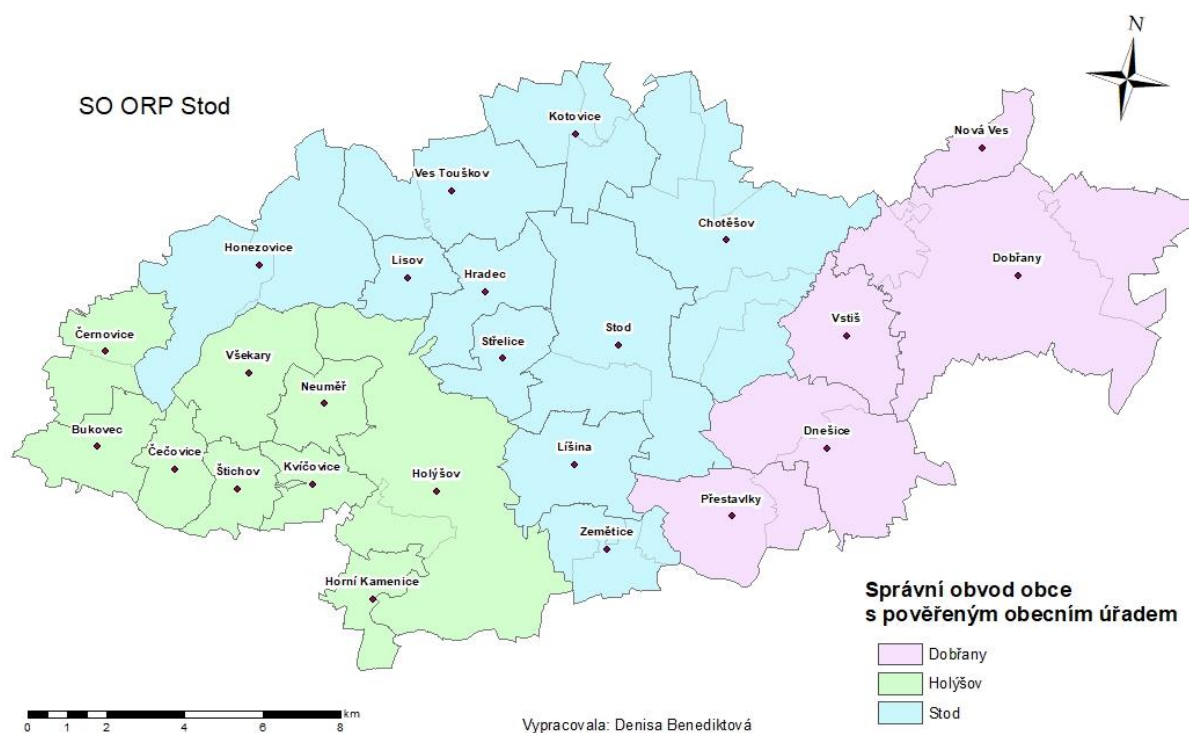
SO ORP Stod se řadí mezi méně zalidněná území České republiky, ale nadprůměrně zalidněné území okresu Plzeň-jih. Hustotou 89,1 obyvatel na 1 km² je po SO ORP Plzeň a Nýřany třetím nejvíce zalidněným správním obvodem v regionu. V obcích Dobřany, Holýšov a Stod žijí téměř dvě třetiny všech obyvatel ORP Stod. Mezi další větší obce se dále řadí Chotěšov, popřípadě také Dnešice a Hradec. Ve zbývajících obcích ORP Stod je počet obyvatel nižší než 500. (ČSÚ)

Na území SO ORP Stod bylo k 31. 12. 2017 registrováno celkem 4 827 ekonomických subjektů. Správní obvod Stod patří k průmyslově zemědělským oblastem. Na území převažuje zemědělská výroba zaměřená na rostlinnou i živočišnou produkci. Rostlinná výroba je orientována zejména na pěstování pšenice, ječmene a řepky olejky. Živočišná výroba se soustřeďuje především na chov skotu, z velké části pro masný průmysl, dále

chov prasat a drůbeže. Průmyslová výroba je soustředěna zejména kolem Stodu a Holýšova v nově vybudovaných průmyslových zónách. Mezi významnější a zároveň větší firmy patří MD Elektronik spol. s. r. o, která se zabývá výrobou kabelových propojek nebo například firma Murr CZ s.r.o. zaměřená na výrobu elektrotechnických součástí. Významným zaměstnavatelem je také Psychiatrická nemocnice v Dobřanech.

Na území okresu najdeme hned několik významných dopravních komunikací. Územím v severní části prochází dálnice D5 (Praha – Spolková země Bavorsko), ve východní části je silnice první třídy I/27 (Plzeň – Klatovy – Železná Ruda – SRN), středem ORP prochází silnice první třídy I/26 (Plzeň – Horšovský Týn – Folmava) a v severní části přes Dobřany a Chotěšov vede silnice druhé třídy II/180. Silnice první třídy rovněž kopírují hned dvě celostátní železniční tratě (trať č. 180 a 183).

Obrázek 4: Administrativní členění SO ORP Stod

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS dle dat ARCČR500

3 Analytická část

V následující kapitole budu zkoumat jednotlivé druhy občanského vybavení, které jsou v obou zvolených správních obvodech obcí s rozšířenou působností dostupné. Pro tuto kapitolu využiji neveřejná data z Městské a obecní statistiky (MOS). V případě chybějících údajů se zaměřím na veřejně dostupné statistické a mapové podklady.

Z datových souborů MOS jsem vyřadila některé druhy občanského vybavení, které se v žádné obci za sledované období nevyskytují. Vyřazenými druhy jsou:

- dětský domov
- jesle
- léčebna pro dlouhodobě nemocné
- nízkoprahová denní centra
- týdenní stacionáře
- zařízení pro krizovou pomoc

Občanské vybavení, které se nachází alespoň v některých obcích ve zkoumaných SO ORP, jsem převzala již rozdělené dle druhů přímo z datových souborů MOS. Dále jsem přidala i některé nové druhy, které v souborech chyběly. Poté jsem pro lepší přehlednost rozdělila všechny druhy do jednotlivých kategorií.

Výsledkem je seznam zkoumaných druhů občanského vybavení ve vybraných SO ORP včetně kategorizace:

1. **Školství** – mateřská škola, základní škola pouze s 1. stupněm, základní škola s prvním a druhým stupněm, střední škola, základní umělecká škola, jazyková škola, vyšší odborná škola, vysoká škola
2. **Kultura a sport** – veřejná knihovna, stálé kino, divadlo, muzeum, galerie, kulturní dům, středisko pro volný čas dětí a mládeže, koupaliště a bazény, hřiště, dětská hřiště, tělocvičny a sportovní haly
3. **Zdravotnictví** – nemocnice, detašované pracoviště nemocnice, sdružená ambulantní střediska, zařízení lékárenské péče, samostatná ordinace praktického lékaře (pro

dospělé, pro děti a dorost, stomatologa, gynekologa, specialisty), detašovaná pracoviště samostatných ordinací praktických lékařů

- 4. Sociální péče** – azylové domy, centra denních služeb, denní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, dům s pečovatelskou službou, chráněné bydlení, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociální poradny, pracoviště ranné péče

Podle výše představených kategorií bude v následující kapitole podrobně zkoumáno občanské vybavení. Nejprve se zaměřím na SO ORP Klatovy a následně na SO ORP Stod.

Důležité je poznamenat, že prezentovaná data jsou ta nejnovější, která byla v neveřejné MOS dostupná. U kategorie Školství a Zdravotnictví mám k dispozici data z roku 2001 a 2016, díky tomu bude v těchto dvou kategoriích sledován i vývoj jednotlivých druhů vybavení. U zbylých dvou kategorií (Kultura a sport, Sociální péče) jsou nejnovější data z roku 2016.

3.1 Vlastní výzkum občanského vybavení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Klatovy

3.1.1 Školství

Tabulka 1: Počet zařízení školství v SO ORP Klatovy v roce 2016

Typ zařízení	Počet obcí		Obce 2016
	2001	2016	
Počet obcí s MŠ	21	21	Běšiny, Bezděkov, Bolešiny, Čachrov, Dešenice, Dlažov, Dolany, Chudenice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Klatovy, Měčín, Mochtín, Nýrsko, Plánice, Předslav, Strážov, Švihov, Vrhavec, Zavlekov, Železná Ruda
Počet obcí se ZŠ jen 1. stupeň	10	11	Běšiny, Bezděkov, Bolešiny, Čachrov, Dešenice, Dolany, Chudenín, Mochtín, Předslav, Vrhavec, Zavlekov

Počet obcí se ZŠ s 1. i 2. stupeň	10	8	Janovice nad Úhlavou, Klatovy, Měčín, Nýrsko, Plánice, Strážov, Švihov, Železná ruda
Počet obcí se střední školou	1	1	Klatovy
Počet obcí se základní uměleckou školou	2	2	Klatovy, Nýrsko
Počet obcí s jazykovou školou	1	1	Klatovy
Počet obcí s vyšší odbornou školou	1	1	Klatovy
Počet obcí s vysokou školou	1	1	Klatovy

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat z MOS

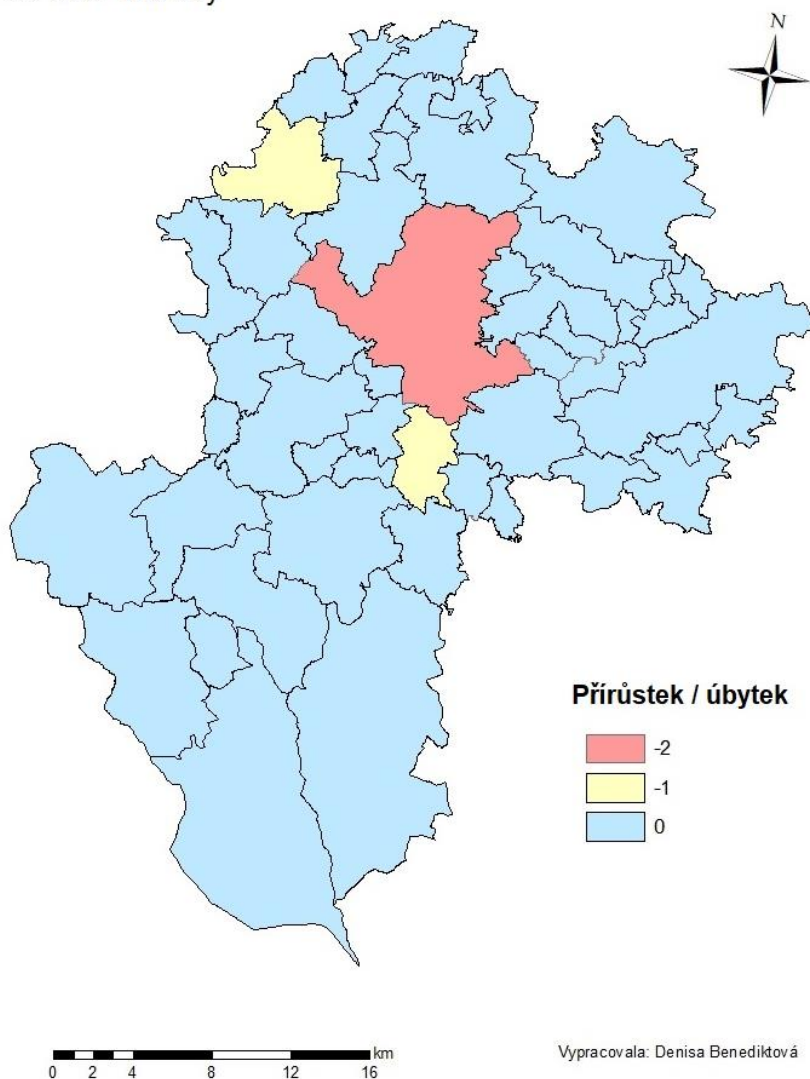
Úroveň předškolního a základního vzdělávání je na daném území na dobré úrovni. Najdeme zde poměrně hustou síť mateřských a základních škol, které jsou zastoupeny ve většině obcí nad 500 obyvatel. V uvedené tabulce si můžeme všimnout, že v oblasti školství mezi sledovanými roky neproběhla žádná výraznější změna. Počet obcí, ve kterých se nachází mateřské školy je stále 21. Dále se nezměnil ani počet středních, jazykových a uměleckých škol, stejně tak jako vyšších odborných a vysokých škol. V současnosti je v SO ORP Klatovy celkem 8 základních škol zahrnující první i druhý stupeň. Ve sledovaném období došlo k celkovému uzavření základní školy v Chudenicích. V obci Čachrov zrušili výuku na druhém stupni a byla ponechána výuka na prvním stupni. Díky tomu se zvýšil počet obcí, které mají základní školu s 1. stupněm na číslo 11. Současným trendem jsou sloučené organizace, především základních a mateřských škol, těch najdeme v SO ORP Klatovy 18. Je to velmi pozitivní z hlediska lepší provázanosti předškolního a základního vzdělání. Sloučené vzdělávací organizace typu MŠ a ZŠ hrají pozitivní roli i při dalším rozhodování rodičů, do jaké školy zapsat dítě. Velkou výhodou také je, že součástí všech mateřských i základních škol je školní družina a jídelna, která zajišťuje stravování jak pro děti, tak i pro pracovníky škol.

V ORP je 14 obcí, ve kterých není žádná mateřská ani základní škola. Co se týče vyšších odborných škol, na území chybí širší nabídka oborů. V Klatovech se nachází 4 střední školy, a to Střední škola průmyslová a Střední škola zemědělská a potravinářská. Obě tyto střední školy nabízí maturitní i učební obory. Dále zde najdeme Vyšší odbornou školu, Obchodní akademii, Jazykovou školu a Střední zdravotnickou školu. V Klatovech se také nachází jedna speciální základní i mateřská škola pro žáky, kteří mají speciální potřeby.

Na následujícím mapovém výstupu je znázorněn vývoj školských zařízení v jednotlivých obcích mezi roky 2001 a 2016. Červenou barvou je vyznačena obec Klatovy, kde došlo ke zrušení jedné mateřské školy a jedné základní školy s 1. i 2. stupněm. Žlutou barvou jsou vyznačeny obce Chudenice a Vrhavěč. V Chudenicích došlo k uzavření jedné základní školy s 1. i 2. stupněm. V obci Vrhavěč byly v roce 2001 dvě základní školy s 1. stupněm a v průběhu sledovaného období byla jedna z nich uzavřena. V ostatních obcích daného území ke změnám nedošlo.

Obrázek 5: Vývoj školských zařízení na území SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016

Změna počtu školských zařízení mezi roky 2001 a 2016
v SO ORP Klatovy

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat v programu ArcGIS

3.1.2 Kultura a sport

Tabulka 2: Charakteristika zařízení kultury a sportu v SO ORP Klatovy v roce 2016

Typ zařízení	Počet obcí
Veřejná knihovna vč. poboček	34
Stálá kina	2
Divadlo	1
Muzeum	7
Galerie	3
Kulturní dům (sál) pro pořádání společenských akcí	20
Středisko pro volný čas dětí a mládeže	5
Koupaliště a bazény	9
Hřiště	33
Dětské hřiště	32
Tělocvičny a sportovní haly	14

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

Nejčastějším a nejdostupnějším kulturním zařízením na území SO ORP Klatovy je veřejná knihovna. Má ji celkem 77 % obcí v daném správním obvodu. Stálé kino se nachází jen ve dvou obcích (Klatovy, Předslav). Ve městě Klatovy je situováno divadlo, které je v celém správním obvodu jediné. V 7 obcích také najdeme muzeum a ve třech můžeme najít galerii. Téměř v polovině (45,5 %) obcí daného SO ORP se nachází kulturní dům pro pořádání společenských akcí. Středisko pro volný čas dětí a mládeže má pouze 5 obcí z celého SO ORP. Bazénů a koupališť zde najdeme 9, z čehož je v Klatovech jeden bazén krytý. Naopak hřiště a dětská hřiště se na území SO ORP Klatovy hojně vyskytují a je jich velmi příznivý počet. Tělocvičnu nebo sportovní halu má 14 obcí. Do toho řadíme i kryté sportovní haly, které se nachází v obcích Klatovy, Nýrsko a Vrhavěč.

Následující tabulka znázorňuje podrobné rozmístění občanského vybavení v oblasti kultury a sportu v jednotlivých obcích daného SO ORP.

Tabulka 3: Zařízení kultury a sportu v jednotlivých obcích SO ORP Klatovy v roce 2016

	knihovny	kino	divadlo	muzeum	galerie	kulturní dům	středisko pro volný čas dětí a mládeže	koupaliště a bazény	hřiště	dětské hřiště	tělocvičny a sportovní haly
Běhařov	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Běšiny	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Bezděkov	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Biřkov	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Bolešiny	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1
Čachrov	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1
Černíkov	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Červené Poříčí	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Číhaň	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Dešenice	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0
Dlažov	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Dolany	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
Hamry	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Hnačov	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Chlistov	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Chudenice	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1
Chudenín	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Janovice nad Úhlavou	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1
Javor	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ježovy	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Klatovy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Klenová	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Křenice	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Lomec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Měčín	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1
Mezihoří	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Mlýnské Struhadlo	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Mochtín	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Myslovice	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Nýrsko	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1
Obytce	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Ostřetice	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Plánice	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1
Poleň	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Předslav	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Strážov	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Švihov	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1
Týnec	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Újezd u Plánice	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0

Vrhaveč	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Vřeskovice	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0
Zavlekov	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Zborovy	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Železná Ruda	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

3.1.3 Zdravotnictví

Tabulka 4: Charakteristika zařízení zdravotnictví na území SO ORP Klatovy v roce 2016

Typ zařízení	2001	2016
Nemocnice	1	1
Detašované pracoviště nemocnice	1	3
Sdružená ambulantní střediska	0	1
Zařízení lékárenské péče (lékárny)	9	13
Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče	6	2
Samostatná ordinace praktického lékaře:	80	81
- pro dospělé	22	22
- pro děti a dorost	13	9
- stomatologa	30	27
- gynekologa	12	23
- specialisty	23	32
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře:	18	14
- pro dospělé	7	2
- pro děti a dorost	4	3
- stomatologa	2	4
- gynekologa	5	5
- specialisty	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

Největším úspěchem v oblasti zdravotnictví je otevření nemocnice v Klatovech, která pokrývá potřeby obyvatel v území a disponuje nejmodernějším vybavením. Díky tomu došlo ke zlepšení zdravotnické péče na území celého SO ORP.

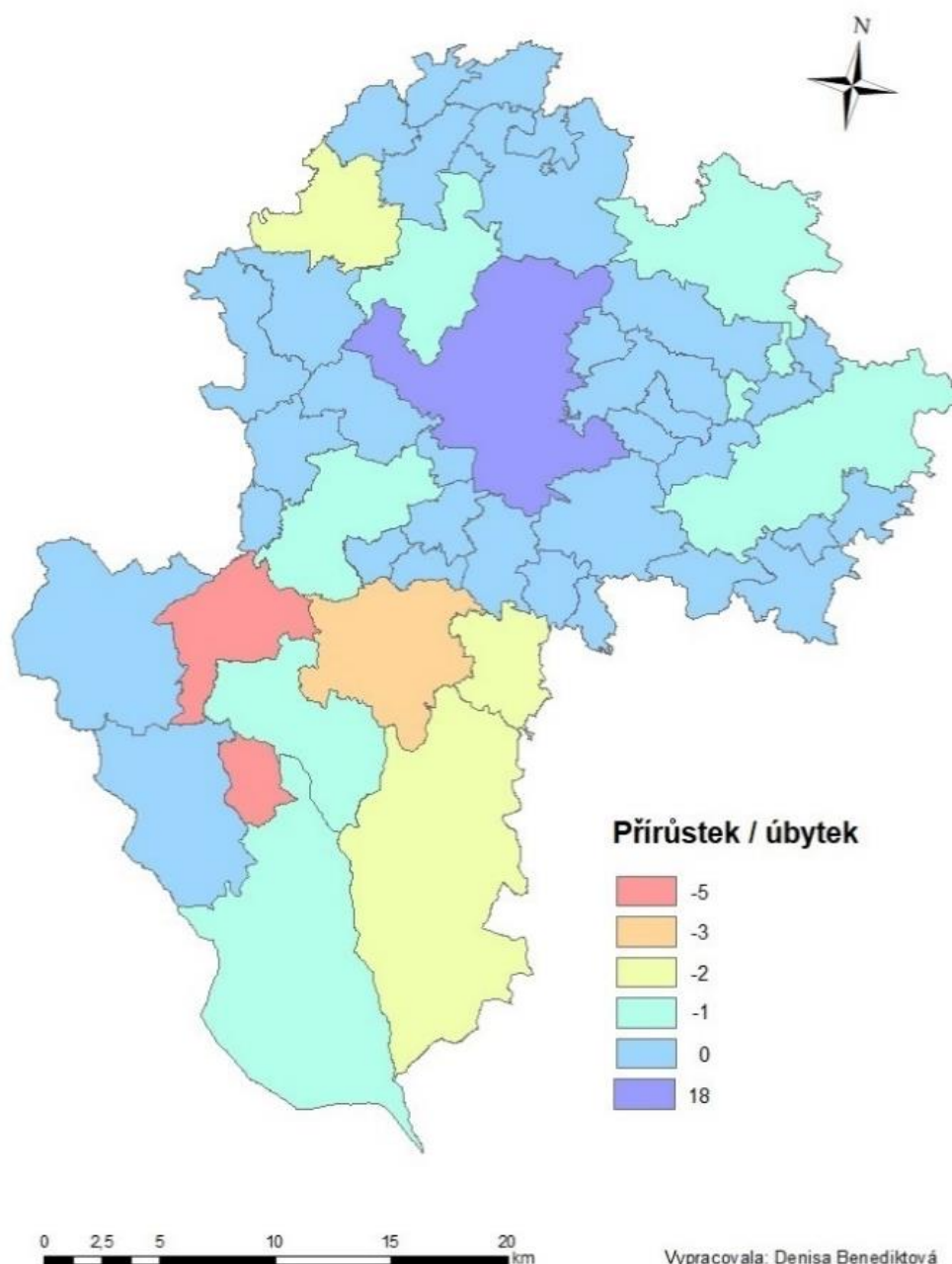
Z tabulky lze vyčíst, že se situace v daném SO ORP z hlediska zdravotnictví za sledované období výrazně nezměnila. Přibyla dvě detašovaná pracoviště nemocnice, jedno sdružené

ambulantní zařízení a 4 lékárny. Avšak problémem by do budoucna mohlo být nejen snižující se počet samostatných ordinací praktických lékařů pro děti a dorost, ale i počet jejich detašovaných pracovišť. Dohromady jejich počet klesl o 5 zařízení. To samé platí i u praktických lékařů pro dospělé, kde také ubývá detašovaných pracovišť. Velmi příznivý nárůst ale zaznamenaly samostatné ordinace gynekologů, jejichž počet se zvýšil o celých 11 ordinací. Velký nárůst zaznamenaly i ordinace specialistů. Za sledované období počet jejich ordinací narostl o 10, včetně jednoho detašovaného pracoviště.

Následující mapový výstup znázorňuje vývoj počtu praktických lékařů a jejich detašovaných pracovišť. Červenou barvou je na mapě vyznačena obec Nýrsko, kde došlo k největšímu úbytku lékařů na celém území. Bylo zde zrušeno hned 5 ordinací. V obci Strážov, označené oranžovou barvou byly zrušeny tři ordinace. Žlutou barvou jsou vyznačeny obce Běšiny, Čachrov a Chudenice, ve kterých došlo k uzavření dvou ordinací. Zelenou barvou je vyznačeno uzavření jedné ordinace, a to v obcích Dešenice, Dolany, Janovice nad Úhlavou, Měčín, Plánice a Železná Ruda. Naopak fialovou barvou je vyznačena obec Klatovy, kde přibylo hned 18 ordinací praktických lékařů.

Obrázek 6: Vývoj počtu samostatných ordinací praktických lékařů v SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016

Změna počtu lékařů mezi roky 2001 a 2016 v SO ORP Klatovy

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat v programu ArcGIS

V příloze A jsou poté tabulky, které podrobně zachycují jednotlivé druhy zkoumaných zdravotnických zařízení v příslušných obcích daného SO ORP ve sledovaném období.

3.1.4 Sociální péče

Tabulka 5: Počet zařízení sociální péče na území SO ORP Klatovy v roce 2016

Typ zařízení	2016	Obce
Azylové domy	3	Klatovy
Centra denních služeb	1	Klatovy
Denní stacionáře	1	Klatovy
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	2	Mochtín, Nýrsko
Domovy pro seniory	3	Klatovy, Újezdec, Mochtín
Domovy se zvláštním režimem	0	
Dům s pečovatelskou službou	3	Červené Poříčí, Klatovy, Švihov
Chráněné bydlení	1	Klatovy
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2	Klatovy
Sociální poradny	2	Klatovy
Pracoviště ranné péče	1	Klatovy

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

Z tabulky je patrné, že na řešeném území existuje užší síť sociálních služeb. Sociální služby jsou na území SO ORP Klatovy zajišťovány především neziskovými a církevními organizacemi, městem a fyzickými osobami. Díky tomu nejsou tyto služby rovnoměrně rozmístěny po celém území. Jejich nedostatečný výskyt je zejména ve větších městech, jako je například Nýrsko, jelikož se většina poskytovaných služeb nachází především ve městě Klatovy.

V daném správním obvodu se nacházejí tři azylové domy, které jsou však situovány pouze v Klatovech. Stejná situace nastává i s centrem denních služeb a denním stacionářem. Domovy pro osoby se zdravotním postižením se nacházejí v Mochtíně a Nýrsku. V SO ORP jsou situovány pouze tři domovy pro seniory, což se vzhledem ke stárnoucí populaci může jevit jako problém. Stejný počet je i domovů s pečovatelskou službou. V Klatovech můžeme najít dvě nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, ale pro dospělé takovýto typ zařízení v celém SO ORP chybí. Chráněné bydlení je v celém SO ORP pouze jedno, stejně jako pracoviště ranné péče.

Z demografického hlediska vývoje vyplývá, že vzhledem ke stárnutí obyvatelstva by SO ORP Klatovy mělo věnovat zvýšenou pozornost zejména zařízením pro seniory, případně

více podporovat služby týkající se této věkové skupiny. Lidé v tomto směru musejí často využívat služby z okolních regionů, zejména s vazbou na Plzeň.

Technická infrastruktura

V následující tabulce je zaznamenaná technická infrastruktura obcí v SO ORP Klatovy, vycházející z dat MOS pro rok 2016. Chybějící technická infrastruktura je označena symbolem „X“, a pro větší přehlednost je zbarvena světle červenou barvou. Naopak dostupnou technickou infrastrukturu znázorňuje symbol „✓“.

Převážná většina obcí z daného území, a to celých 61 %, nemá veřejný plynovod. Čtyři obce nemají veřejnou kanalizaci a 11 obcí nemá veřejný vodovod. Celkem 25 % obcí má všechny uvedené druhy technické infrastruktury. Naopak v obcích Mlýnské Struhadlo a Újezd u Plánice bohužel nenalezneme ani jeden. V ostatních obcích se vždy nachází alespoň jeden z uvedených druhů.

Tabulka 6: Jednotlivé druhy technické infrastruktury v obcích SO ORP Klatovy

Obec	Veřejný plynovod	Veřejná kanalizace	Veřejný vodovod
Běhařov	✓	✓	✓
Běšiny	X	✓	✓
Bezděkov	✓	✓	✓
Biřkov	X	✓	X
Bolešiny	X	✓	✓
Čachrov	X	✓	✓
Černíkov	X	✓	✓
Červené Poříčí	X	✓	✓
Číhaň	X	✓	✓
Dešenice	X	✓	✓
Dlažov	✓	✓	✓
Dolany	X	✓	✓
Hamry	X	✓	✓
Hnačov	X	✓	X
Chlistov	X	X	✓
Chudenice	X	✓	✓
Chudenín	✓	✓	X
Janovice nad Úhlavou	✓	✓	✓
Javor	X	✓	✓
Ježovy	X	✓	X
Klatovy	✓	✓	✓
Klenová	X	✓	X

Křenice	X	✓	X
Lomec	X	✓	✓
Měčín	✓	✓	✓
Mezihoří	X	✓	✓
Mlýnské Struhadlo	X	X	X
Mochtín	X	✓	✓
Myslovice	X	✓	X
Nýrsko	✓	✓	✓
Obytce	✓	✓	✓
Ostřetice	✓	✓	X
Plánice	✓	✓	✓
Poleň	X	✓	✓
Předslav	✓	✓	✓
Strážov	✓	✓	✓
Švihov	✓	✓	✓
Týnec	X	✓	✓
Újezd u Plánice	X	X	X
Vrhavč	✓	✓	✓
Vřeskovice	✓	✓	X
Zavlekov	X	✓	✓
Zborovy	✓	X	✓
Železná Ruda	X	✓	✓

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

3.2 Vlastní výzkum občanského vybavení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Stod

3.2.1 Školství

Tabulka 7: Charakteristika školství na území SO ORP Stod v letech 2001 a 2016

Typ zařízení	Počet obcí		Obce 2016
	2001	2016	
Počet obcí s MŠ	8	7	Hradec, Kvíčovice, Dnešice, Dobřany, Chotěšov, Stod, Holýšov
Počet obcí s 1. stupněm ZŠ	3	1	Hradec
Počet obcí se ZŠ 1. i 2. stupně	4	4	Dobřany, Chotěšov, Stod, Holýšov
Počet obcí se střední školou	1	1	Stod
Počet obcí se základní uměleckou školou	3	3	Dobřany, Stod, Holýšov
Počet obcí s jazykovou školou	0	0	
Počet obcí s vyšší odbornou školou	0	0	
Počet obcí s vysokou školou	0	0	

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat z MOS

SO ORP Stod má v porovnání s jinými ORP relativně nízký počet mateřských, základních a středních škol, což je dáno především sídelní strukturou a koncentrací obyvatelstva do několika největších měst a obcí. V těchto městech a obcích se pak také nachází většina škol a školských zařízení na daném území. Z tabulky je patrné, že za sledované období je počet školských zařízení převážně konstantní a nijak výrazně se neměnil. Pouze počet mateřských a základních škol s prvním stupněm klesl.

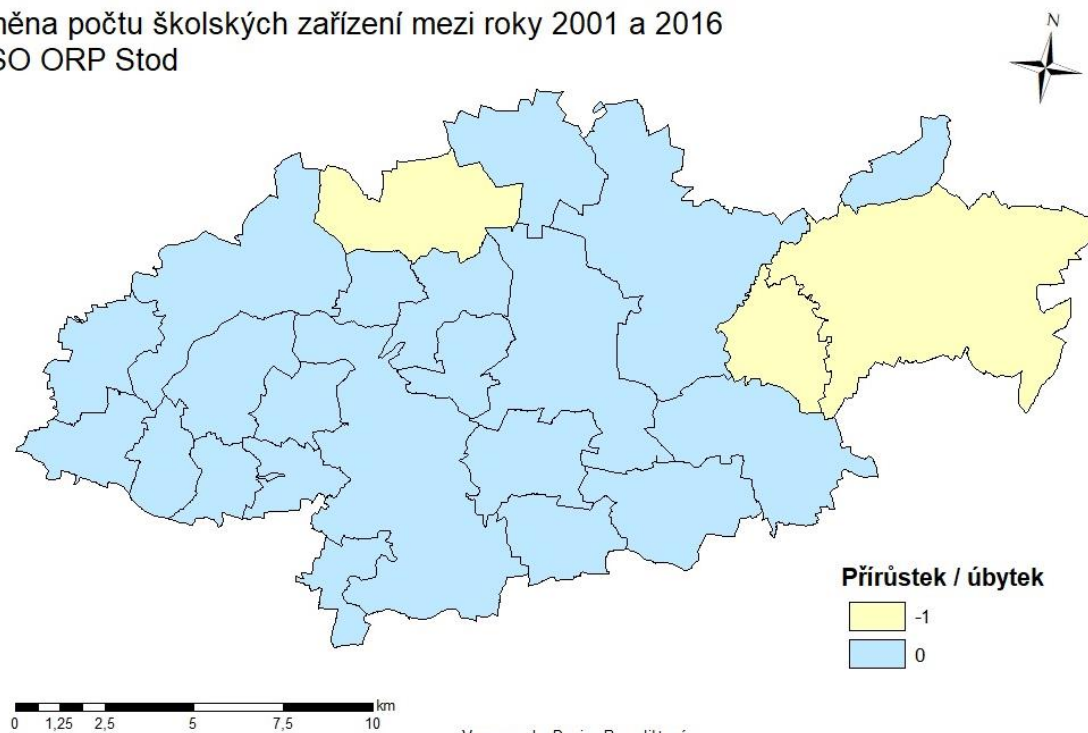
V roce 2016 byla na území SO ORP Stod pouze jedna základní škola s prvním stupněm, a to základní škola v Hradci. Fungují zde dvě třídy, kde se společně učí 1. a 2. ročník a v druhé třídě 3. až 5. ročník. Počet základních škol s 1. i 2. stupněm je v ORP dlouhodobě ustálen na čísle 4. Tyto základní školy mají při svém zařízení jak školní družinu, tak i školní jídelnu, což je velmi výhodné. Základní školy s 1. i 2. stupněm se nacházejí v Dobřanech, Chotěšově, Stodu a Holýšově. Střední škola je v SO ORP

situována pouze jedna, a to Střední odborné učiliště Domažlice – Škola Stod. Základní umělecké školy najdeme v SO ORP hned tři, a to v Dobřanech, Stodu a v Holýšově. V SO ORP Stod se nenachází žádné obory gymnázií, středních škol odborných učilišť a odborných učilišť, jazykových škol, vyšších odborných škol ani vysokých škol.

Následující mapový výstup zachycuje vývoj počtu školských zařízení v SO ORP Stod. Žlutou barvou jsou vyznačeny obce Dobřany, Vstiš a Ves Touškov. V prvních dvou zmíněných obcích došlo k uzavření mateřských škol a ve Vsi Touškov byla uzavřena základní škola s 1. stupněm. V ostatních obcích vyznačených modrou barvou se počet zařízení nezměnil.

Obrázek 7: Vývoj školských zařízení na území SO ORP Katovy mezi roky 2001 a 2016

Změna počtu školských zařízení mezi roky 2001 a 2016
v SO ORP Stod

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat v programu ArcGIS

3.2.2 Kultura a sport

Tabulka 8: Charakteristika kultury a sportu v SO ORP Stod v roce 2016

Typ zařízení	Počet obcí
Veřejná knihovna vč. poboček	20
Stálá kina	3
Divadlo	0
Muzeum	2
Galerie	3
Kulturní dům (sál) pro pořádání společenských akcí	19
Středisko pro volný čas dětí a mládeže	3
Koupaliště a bazény	1
Hřiště	17
Dětské hřiště	17
Tělocvičny a sportovní haly	4

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

V celém území SO ORP Stod chybí některá zařízení občanské vybavenosti, jako je například divadlo nebo krytý bazén. Jedná se však o takové druhy zařízení, které obyvatelé v daném území vyloženě nepotřebují. To především díky velmi dobré dostupnosti krajského města, které tyto služby poskytuje v dostatečné míře.

Nejdostupnějším zařízením v SO ORP Stod jsou veřejné knihovny, které se nachází téměř v každé obci. Pouze obce Čechovice, Černovice, Líšina a Všekary knihovnu ve svém správním obvodu nemají. Stálá kina jsou na daném území 3, a to v Dobřanech, Holýšově a ve Stodu. Ve dvou obcích můžeme navštívit muzeum a tři obce mají i galerii. Kulturních domů se sálem, kde se mohou pořádat společenské akce má celých 79 % obcí, což je příznivý počet. Na území SO ORP Stod se nachází přírodní koupací biotop v obci Dobřany. V daném správním obvodu nalezneme 17 hřišť i dětských hřišť. Díky poměrně vysokému číslu jsou obě tato zařízení po území celkem rovnoměrně rozmístěna. Dále pak sportovních stadionů je v SO ORP Stod hned 7. Tento počet zahrnuje jeden krytý stadion, který je v obci Dobřany a jeden zimní stadion situovaný v obci Holýšov. Pro volnočasové aktivity dětí a mládeže najdeme pouze jedno středisko, a to ve Stodu, což je na takové území nedostatečné.

V následující tabulce je podrobněji zachyceno občanské vybavení z oblasti kultury a sportu pro jednotlivé obce spadající do SO ORP Stod.

Tabulka 9: Zařízení kultury a sportu v jednotlivých obcích SO ORP Stod v roce 2016

	knihovny	kino	divadlo	muzeum	galerie	kulturní dům	středisko pro volný čas dětí a mládeže	koupaliště a bazény	hřiště	dětské hřiště	tělocvičny a sportovní
Bukovec	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Čečovice	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Černovice	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Dnešice	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Dobřany	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1
Holýšov	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1
Honezovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Horní Kamenice	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Hradec	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Chotěšov	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1
Kotovice	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Kvíčovice	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Lisov	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Líšina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Neuměř	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Nová Ves	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Přestavlky	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Stod	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1
Střelice	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Štichov	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Ves Touškov	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Vstíš	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
Všekary	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
Zemětice	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

3.2.3 Zdravotnictví

Tabulka 10: Charakteristika zařízení zdravotnictví v SO ORP Stod v letech 2001 a 2016

Typ zařízení	2001	2016
Nemocnice	2	2
Detašované pracoviště nemocnice	1	1
Sdružená ambulantní střediska	0	0
Zařízení lékárenské péče (lékárny)	4	6
Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče	0	1
Samostatná ordinace praktického lékaře:	26	27
– pro dospělé	8	7
– pro děti a dorost	4	5
– stomatologa	8	8
– gynekologa	2	3
– specialisty	4	4
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře:	7	20
– pro dospělé	2	3
– pro děti a dorost	2	1
– stomatologa	0	0
– gynekologa	1	4
– specialisty	2	12

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

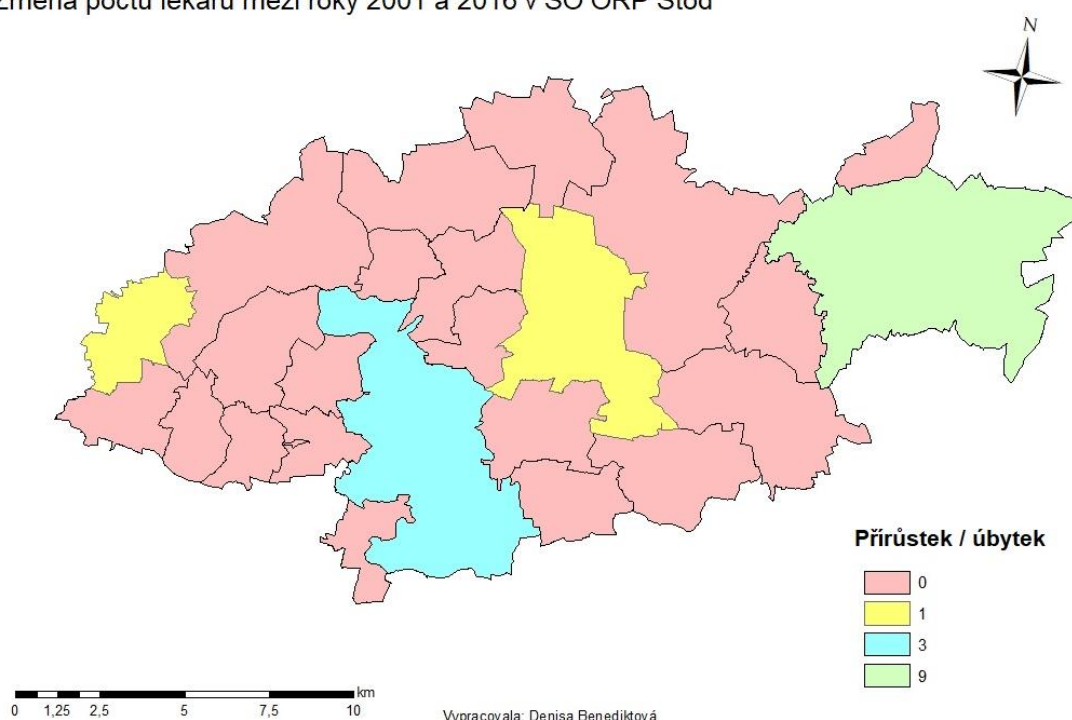
Z tabulky je patrné, že na území SO ORP Stod došlo mezi roky 2001 a 2016 převážně k nárůstu zdravotnických zařízení. Přibyly dvě lékárny a jedno detašované pracoviště lékárenské péče. V rámci území SO ORP Stod nalezneme dvě nemocnice. Jedna je situovaná ve Stodu a druhá, Psychiatrická nemocnice, je v Dobřanech. V Chotěšově se pak nachází jedno detašované pracoviště Stodské nemocnice. Samostatných ordinací praktických lékařů je na daném území celkem 27. Za dané období ubylo jedna ordinace praktického lékaře pro dospělé. Přibylo však jedna ordinace praktického lékaře pro děti a dorost a také jedna ordinace gynekologa. Značný nárůst ve sledovaném období zaznamenala detašovaná pracoviště samostatných ordinací praktických lékařů. Bohužel ubylo jedno toto pracoviště pro děti a dorost, avšak pracovišť specialistů přibylo hned 10.

Nárůst zaznamenala i detašovaná pracoviště praktického lékaře pro dospělé a gynekologa.

Následující mapový výstup opět znázorňuje vývoj počtu praktických lékařů a jejich detašovaných pracovišť. Žlutou barvou jsou vyznačeny obce Stod a Černovice, kde přibyla jedna ordinace. Tři pracoviště přibyla v Holýšově, který je na mapě znázorněn modrou barvou. Zeleně vyznačené jsou Dobřany, kde došlo k nárůstu o 9 ordinací.

Obrázek 8: Vývoj počtu samostatných ordinací praktických lékařů v SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016

Změna počtu lékařů mezi roky 2001 a 2016 v SO ORP Stod

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat v programu ArcGIS

V příloze B jsou opět vloženy podrobné tabulky, kde je vidět vývoj jednotlivých zdravotnických zařízení v obcích ve sledovaných letech.

3.2.4 Sociální služby

Tabulka 11: Počet zařízení sociálních služeb na území SO ORP Stod v roce 2016

Typ zařízení	2016	Obce
Azylové domy	0	
Centra denních služeb	1	Stod
Denní stacionáře	1	Stod
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	Stod
Domovy pro seniory	1	Černovice
Domovy se zvláštním režimem	1	Holíšov
Dům s pečovatelskou službou	4	Dobřany, Holýšov, Chotěšov, Stod
Chráněné bydlení	2	Stod, Holýšov
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	1	Stod
Sociální poradny	1	Stod
Pracoviště ranné péče	0	

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

Sociální péče se na území SO ORP Stod dá považovat za relativně rozvinutou. Sociální zařízení jsou rozmístěna poměrně rovnoměrně, a to převážně ve větších centrech. Nicméně je tato situace spíše nevyhovující, jelikož je kapacita těchto služeb zejména pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením nebo pro osoby se sníženou soběstačností nedostatečná. To by se mohlo stát problémem, jelikož se tyto nedostatky budou dále prohlubovat zejména vlivem stárnoucí populace, což je celorepublikovým problémem.

V SO ORP Stod najdeme jedno centrum denních služeb, denní stacionář a domov pro osoby se zdravotním postižením. Všechna tato zařízení jsou situována ve městě Stod. Dále je na území jeden domov pro seniory, který se nachází v obci Černovice. V Holýšově pak můžeme najít domov se zvláštním režimem. Ve čtyřech obcích daného SO ORP se nachází domovy s pečovatelskou službou. Ve Stodu a Holýšově jsou umístěna chráněná bydlení. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež je na území pouze jedno

a nachází se v obci Stod, stejně jako sociální poradna. Azylový dům ani pracoviště ranné péče se v SO ORP Stod nenachází.

Chybějící zařízení v ORP se vesměs nacházejí na území města Plzně nebo okolních ORP a v rámci SO ORP Stod je zajištěna dobrá dostupnost těchto zařízení. Je zde přímé vlakové spojení na trasách Domažlice – Plzeň a Klatovy – Plzeň a také poměrně hustá síť autobusové dopravy. Bohužel ani to není dokonalý stav, jelikož je například mobilita a finanční situace starších občanů často značně omezená, stávají se tak značně znevýhodněnými.

Technická infrastruktura

Stejně jako v SO ORP Klatovy, tak i zde jsem zpracovala dostupná data z MOS z roku 2016 o technické infrastruktuře obcí z SO ORP Stod. Chybějící technická infrastruktura je opět znázorněna symbolem „X“ v červeném políčku a dostupná je značena symbolem „√“.

Z následující tabulky je patrné, že v daných obcích nejčastěji chybí veřejný vodovod. Ten nemá 54 % z nich. V 7 obcích poté chybí veřejná kanalizace a 9 obcí nemá veřejný plynovod. Z celkového počtu obcí jich 5 nemá ani jeden zmiňovaný druh technické infrastruktury. Ve zbylých obcích poté najdeme alespoň jeden druh.

Tabulka 12: Jednotlivé druhy technické infrastruktury v obcích SO ORP Stod

Obec	Veřejný plynovod	Veřejná kanalizace	Veřejný vodovod
Bukovec	X	X	X
Čečovice	X	√	X
Černovice	X	√	√
Dnešice	√	√	√
Dobřany	√	√	√
Holýšov	√	√	√
Honezovice	X	√	X
Horní Kamenice	√	√	X
Hradec	√	√	X
Chotěšov	√	√	√
Kotovice	X	X	X
Kvíčovice	√	√	√
Lisov	X	X	X
Líšina	X	X	X
Neuměř	X	X	X
Nová Ves	X	√	√

Přestavky	✓	✓	✓
Stod	✓	✓	✓
Střelice	✓	X	X
Štichov	✓	✓	X
Ves Touškov	✓	X	X
Vstíř	✓	✓	✓
Všekary	✓	✓	X
Zemětice	✓	✓	✓

Zdroj: Vlastní zpracování neveřejných dat MOS

3.3 Dotazníkové šetření

Součástí mé práce také bylo provedení dotazníkového šetření, které bylo zaměřeno jak na spokojenost s dostupným občanským vybavením, tak i na investiční potřeby daných obcí. Dotazování jsem zaměřila na starosty obcí, které náleží do území SO ORP Klatovy a SO ORP Stod.

Dotazník je tvořen celkem 13 povinnými otázkami a jednou nepovinnou, ve které mohl respondent sdělit svůj vlastní názor či postřeh. Z celkového počtu otázek jsou 4 otázky otevřené a zbytek tvoří uzavřené otázky, kde měli respondenti z odpovědí na výběr. První otázkou je název obce pro snadnější identifikaci při následném vyhodnocování. Poté následují otázky týkající se různých charakteristik obce. Odpovědi byly klasifikované od „rozhodně výhoda“ po „rozhodně nevýhoda“ a jejich cílem bylo zjistit, jak dané charakteristiky respondent vnímá. Dále jsou otázky směřovány na spokojenost starostů s rozvojem jejich obcí v posledních přibližně 10 letech, následuje porovnání dané obce s okolními obcemi s podobnou velikostí. V další části jsou otázky zaměřeny na budoucnost obce očima starostů, jaké investiční potřeby podle nich mají a jaké případné překážky v dalším rozvoji brání.

Od plánování dotazníkového šetření po samotnou podobu dotazníku jsem vycházela z publikace „Metody výzkumu a evaluace“ (Hendl 2017), ve které se autoři věnují celému procesu tvorby a zpracování dat pro dotazníkové šetření. I přes nevýhody, které Hendl (2017) v knize uvádí, jsem se rozhodla pro elektronický dotazník rozesílaný pomocí emailu. Popisované nevýhody v mém případě neplatily, jelikož v dnešní době starostové obcí přístup k internetu mají. Dále bylo možné dotazník odeslat pouze kompletně vyplněný a měla jsem kontrolu nad tím, kdo již vyplnil. V případě, že starosta na dotazník

nijak nereagoval jsem se snažila o telefonický kontakt. Díky kombinaci těchto dvou metod jsem dosáhla poměrně vysoké úspěšnosti v krátkém časovém úseku (cca dva týdny).

Po sestavení otázek ve spolupráci s vedoucím práce jsem dotazník vytvořila v elektronické podobě pomocí Formuláře Google. Dále jsem si vytvořila databázi emailových adres a telefonních čísel starostů z obou SO ORP, abych mohla rozeslat odkaz na dotazník s průvodním textem.

Dotazníkového šetření se nakonec zúčastnilo 47 starostů, což činí 69 %. Z tohoto počtu bylo 29 starostů z SO ORP Klatovy a zbylý počet 18 ze správního obvodu ORP Stod. Z obou územních celků převládaly odpovědi především od starostů menších obcí.

3.3.1 Vyhodnocení odpovědí

Které z následujících charakteristik považujete za výhody (silné stránky) a nevýhody (slabé stránky) Vaší obce?

V této otázce jsem respondentům předložila seznam, ve kterém měli na výběr z 23 různých charakteristik obce. Respondenti měli na výběr, zda je pro jejich obec daná charakteristika výhodou, či nevýhodou.

Charakteristiky, které nejvíce starostů z SO ORP Klatovy považuje za výhody jejich obce jsou:

- kvalita životního prostředí
- vzhled, upravenost a čistota obce
- stav životního prostředí
- současný rozvoj obce

Charakteristiky, které vnímá nejvíce respondentů z SO ORP Klatovy jako nevýhody pro jejich obce jsou:

- dostupnost a kvalita občanského vybavení
- dostupnost a kvalita bydlení
- dosažitelnost širokopásmovým internetem
- možnosti kulturního a sportovního vyžití
- počet obyvatel a jeho vývoj

- struktura obyvatel

Dotázaní starostové z SO ORP Stod nejčastěji považují za výhody jejich obce tyto charakteristiky:

- dopravní dostupnost (za prací, nákupy, službami)
- poloha obce
- současný rozvoj obce
- počet obyvatel a jeho vývoj

A naopak charakteristiky, které vnímá nejvíce starostů z SO ORP Stod jako nevýhody pro jejich obce jsou:

- angažovanost lidí ve prospěch obce
- dosažitelnost širokopásmovým internetem
- dostupnost a kvalita občanského vybavení
- struktura obyvatel

Jak obecně vnímáte rozvoj Vaší obce v posledních přibližně deseti letech (po hospodářské krizi)?

Většina respondentů z SO ORP Klatovy (57,5 %) odpověděla, že se v obci změnilo mnohé k lepšímu a více se asi ani nedalo stihnout, 36,3 % má stejný názor, ale přiznávají, že by se mohlo udělat více a zbylých 6,2 % odpovědělo, že se v podstatě nic nezměnilo.

Naopak nejčastější odpovědí v SO ORP Stod bylo, že se mnohé k lepšímu změnilo, ale dalo by se stihnout více. Takto odpovědělo celkem 67 % dotázaných. Zbylých 33 % odpovědělo, že se mnohé k lepšímu změnilo a více se asi ani stihnout nedalo.

Odpovědi na toto téma však mohou být lehce ovlivněny, jelikož žádný starosta neuvedl možnost, že je na tom daná obec hůře.

Myslíte si, že okolní obce s podobným počtem obyvatel mají dnes lepší nebo horší podmínky pro život svých obyvatel?

U této otázky se odpovědi v obou SO ORP téměř nelišily. Z celkového počtu dotazovaných, celkem 79,5 % uvedlo, že podmínky jsou v obcích zhruba stejné. Druhou nejčastější odpovědí, kterou zvolilo 16,3 % respondentů je, že podmínky v okolních

porovnávaných obcích jsou spíše lepší a z celkového počtu dotázaných, 4,2 % odpovědělo, že jsou podmínky spíše horší.

Když uvažujete o budoucnosti Vaší obce, díváte se na ni s nadějí nebo spíše s obavami?

Všichni respondenti z SO ORP Stod se v této otázce jednoznačně shodli a uvedli, že se na budoucnost své obce dívají spíše s nadějami. Tuto odpověď zvolilo i 54,2 % starostů z SO ORP Klatovy a 4,1 % uvádí, že se na budoucnost své obce dívá s velkými nadějemi. Naopak 41,7 % odpovědělo, že se vývoj v obci v blízké budoucnosti dívá spíše s obavami.

S čím, s jakými obavami si budoucnost Vaší obce nejvíce spojíte? Čeho se nejvíce obáváte?

Tato otázka byla otevřená a každý respondent mohl konkrétně uvést, čeho se v blízké budoucnosti obává nejvíce. Starostové z SO ORP Klatovy nejčastěji uváděli, že se nejvíce obávají stárnoucí populace a odchodu lidí v produktivním věku do větších středisek, což následně zapříčiňuje celkový pokles počtu obyvatel. V souvislosti s demografickým vývojem pak vznikají další obavy, jako je odliv veřejných služeb, jako například rušení poboček pošty, obchodů nebo také uzavírání lékařských ordinací. S těmito obavami bojují i starostové druhého zkoumaného správního obvodu, avšak podle odpovědí, pro ně nejčastěji představují obavy nedostatečné finanční zdroje.

Které z uvedených trendů a výzev budou významně ovlivňovat budoucnost vaší obce?

V této otázce jsem podrobněji zkoumala trendy a výzvy, které podle starostů budou ovlivňovat budoucnost jejich obce. Respondenti zde měli na výběr z 24 trendů a výzev. Mohli zaškrtnout více odpovědí, aby nejlépe vystihli, co dle jejich názoru bude významně ovlivňovat budoucnost dané obce. Z důvodu velkého počtu nabízených možností jsem vybrala 6 nejčastějších odpovědí, které jsou zároveň i shodné pro obě sledované SO ORP. Nejčastější trendy a výzvy, které budou významně ovlivňovat budoucnost daných obcí jsem zpracovala do tabulky, ve které můžeme vidět i procentuální zastoupení jednotlivých odpovědí podle daného správního obvodu.

Tabulka 13: Nejčastější odpovědi respondentů ohledně trendů a výzev ovlivňujících budoucnost obcí

Nejčastější odpovědi	Počet odpovědí (v %)	
	SO ORP Klatovy	SO ORP Stod
Odchod mladých a vzdělaných lidí do větších měst a aglomerací	83 %	75 %
Omezenost finančních zdrojů limitujících rozvoj obce	56 %	89 %
Pokles počtu obyvatel	72 %	57 %
Potřeba hledání doplňkových zdrojů příjmu	53 %	77 %
Stárnutí obyvatelstva	69 %	54 %
Zabezpečení veřejných služeb	74 %	49 %

Zdroj: Vlastní zpracování dat dotazníkového šetření

Můžeme si všimnout, že skutečnosti popsané v předchozí otázce korespondují se skutečnostmi vyplývajícími z této otázky. Popisované obavy se pro starosty stávají výzvami, se kterými se budou muset vypořádat.

Pokud srovnáte občanskou vybavenost Vaší obce s vybaveností stejně velkých obcí ve Vašem kraji, co u Vás chybí a mělo by se doplnit?

Tato otázka je směřována na investiční potřeby jednotlivých obcí a jedná se o otevřenou otázku. V SO ORP Klatovy starostové nejčastěji odpovídali, že v obcích chybí kulturní dům se společenským sálem. Tato odpověď tvořila 23 %. Dále 11,3 % starostů vidí potřebu v opravě místních komunikací a v zavedení rychlého internetu. Další časté odpovědi byly „obchod, kanalizace, čistička odpadních vod“.

Respondenti z SO ORP Stod nejčastěji odpovídali, že v obcích chybí služby pro starší občany, jako jsou například domovy pro seniory. Další častou odpovědí bylo zavedení rychlého internetu nebo obchod.

Jak byste obecně charakterizoval/a investiční potřeby Vaší obce do budoucnosti?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že starostové z SO ORP Klatovy považují za nejvíce potřebné investice do technické infrastruktury obce. Tuto odpověď zvolilo 62,5 % respondentů. Jako další důležitou investiční potřebu vnímá 41,6 % dotázaných

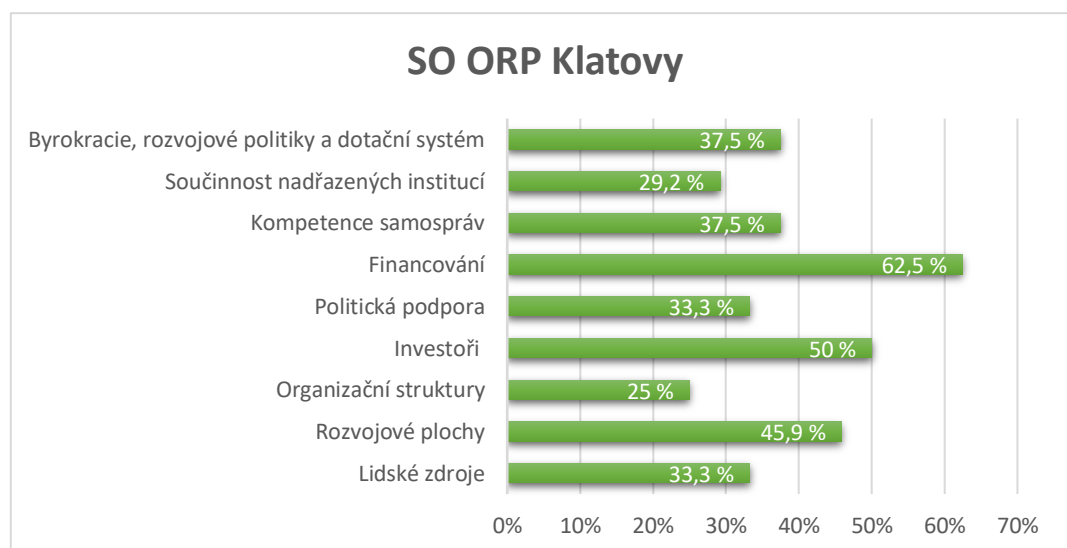
rozšiřování občanské vybavenosti, a dále také zvyšování kvality stávající občanské vybavenosti. Za další potřebné investice označili respondenti přizpůsobení občanské vybavenosti stárnoucí populaci a poklesu počtu obyvatel (33 % dotázaných). Na stejné úrovni pak vnímají potřebu opravy památek a jejich využití. Menší počet odpovědí pak směřoval k hledání nových využití pro nevyužívané budovy nebo brownfieldy, a k adaptaci na klimatickou změnu, což znamená boj proti povodním, suchu apod (29,2 %).

I v SO ORP Stod byla nejčastější odpověď potřeba investic do technické infrastruktury. Na druhém místě jsou investice do dopravy a dopravní dostupnosti, což zvolilo 53,8 % starostů. Dále označilo 46,2 % dotázaných za důležité investice do pozemků pro individuální bytovou výstavbu. Velmi častou odpovědí byla potřeba zvyšování kvality občanské vybavenosti, a také revitalizace centra obce anebo dalších veřejných prostorů (38,5 %). V neposlední řadě následují investice do přizpůsobení občanské vybavenosti stárnutí populace a poklesu počtu obyvatel a k hledání nových využití pro nevyužívané budovy nebo brownfieldy.

Uvedte nejdůležitější překážky při zvládnání (řešení) výše uvedených potřeb

V této otázce jsem zjišťovala, jaké jsou konkrétní překážky při řešení investičních potřeb vyplývajících z předchozích otázek. Respondenti mohli opět vybrat z více odpovědí. Pro větší přehlednost jsem odpovědi zpracovala do grafů, pro obě zkoumané SO ORP.

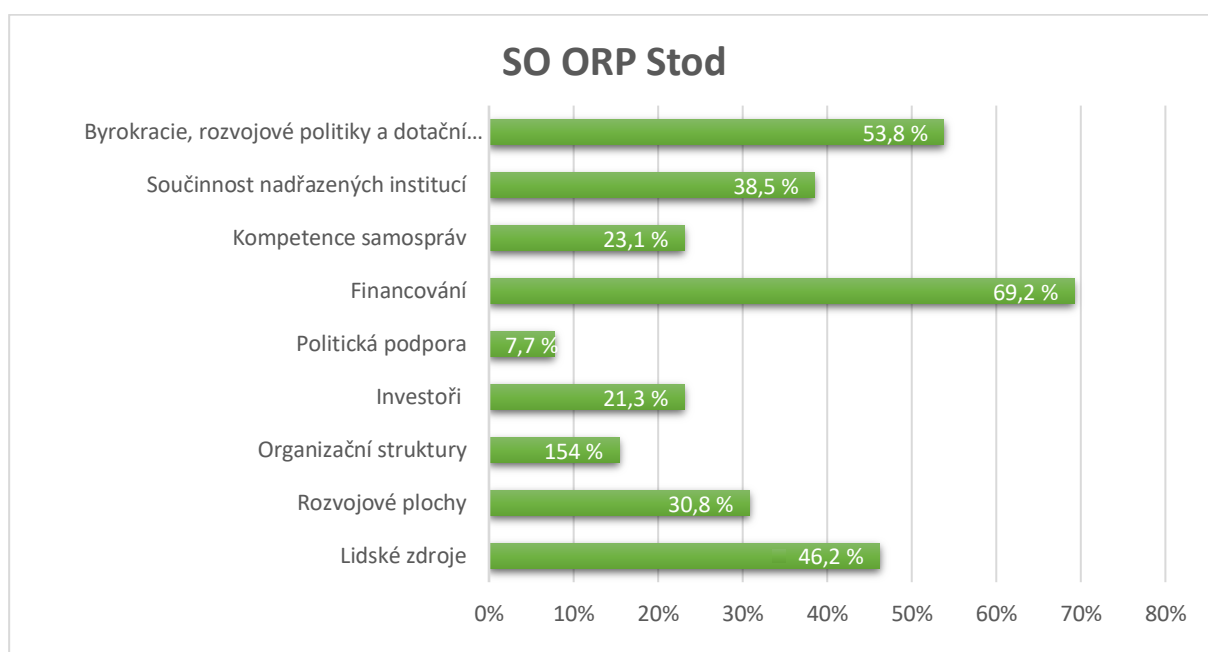
Obrázek 9: Graf znázorňující procentuální zastoupení odpovědí v SO ORP Klatovy v otázce nejdůležitějších překážek při řešení investičních potřeb

Zdroj: vlastní zpracování dat

Z grafu výše je patrné, že největší překážkou v očích starostů v SO ORP Klatovy je financování. Tuto možnost vybralo 62,5 % respondentů. Další významnou překážkou jsou podle 50 % odpovídajících investoři, což znamená, že v daném území chybí soukromí investoři či zaměstnavatelé a je zde slabá podnikatelská aktivita. Třetí nejčastější odpovědí je nedostatek volných rozvojových pozemků nebo nemovitostí. 37,5 % starostů vnímá problém v kompetenci samospráv. Na stejné úrovni je také překážkou byrokracie, rozvojová politika a dotační systém, který tu nyní funguje.

Obrázek 10: Graf znázorňující procentuální zastoupení odpovědí v SO ORP Stod v otázce nejdůležitějších překážek při řešení investičních potřeb

Zdroj: vlastní zpracování dat

I v SO ORP Stod je podle 69,2 % odpovídajících největší překážkou financování. V grafu také vidíme, že velikou překážkou v očích starostů je právě byrokracie, rozvojová politika a dotační systém. Tuto odpověď zvolilo 53,8 % respondentů. Další významnou překážkou je nedostatek lidských zdrojů, čímž je myšleno, že chybí schopní lidé s potřebnými znalostmi a angažovaností na přípravu rozvojových opatření a projektů. Velký problém je vnímán i v součinnosti nadřazených institucí, chybějící synergii a špatné komunikaci.

Jaké jsou konkrétní investiční potřeby Vaší obce v nejbližších přibližně 10-20 letech.

V této otázce jsem více konkretizovala možné investiční potřeby. Díky velkému množství odpovědí, ze kterých měli respondenti na výběr, jsem z každého SO ORP vybrala prvních

5 nejčastějších odpovědí. V první třech se dotazovaní starostové shodují a jsou pro obě území stejné, u dalších dvou se názory liší. V obou dotazovaných správních obvodech obcí s rozšířenou působností je nejčastější odpověď, kterou zvolila téměř většina oslovených starostů (98 %), že v následujících 10-20 letech bude potřeba investování do místních komunikací a dopravní dostupnosti. Do toho spadají například vozovky, pozemní komunikace, chodníky, bezpečnostní prvky, ale třeba také podpora veřejné dopravy a zvyšování mobility lidí. Jako druhou, velmi důležitou investici v blízké budoucnosti označili respondenti „zásobování vodou“, což znamená investice do veřejného vodovodu. Třetí a poslední shodnou odpovědí jsou investice do vodohospodářských opatření. Pod tím si můžeme představit nakládání s povrchovými a podzemními vodami, boj proti suchu, ochrana vodních zdrojů, ochrana před povodněmi, budování rybníků a vodních nádrží apod.

Pro respondenty z SO ORP Klatovy jsou dále v blízké budoucnosti důležité investice do odvádění a čištění odpadních vod, to znamená investice do veřejné kanalizace a čističky odpadních vod. Dále pak důležitou potřebu investovat do sociální péče, jak do zařízení pro přechodný, tak i dlouhodobý pobyt. Do toho řadíme například střediska pečovatelských služeb, domovy důchodců, domovy pro matky s dětmi, stacionáře, noclehárny apod.

V SO ORP Stod je podle dotazovaných starostů důležité v blízké budoucnosti investovat do odpadového hospodářství a nakládání s odpady. Jako další důležitou investiční potřebu respondenti označili obnovu centra obce či jiných veřejných prostorů.

V poslední otázce dotazníkového šetření jsem zkoumala, jaký význam pro budoucí rozvoj obcí sehrávají místní zdroje, meziobecní spolupráce, pomoc ze strany kraje a pomoc ze strany státu nebo Evropské unie (strukturální fondy). Z odpovědí starostů z obou dotazovaných SO ORP vyplynulo, že největší význam přikládají pomoci ze strany kraje a také místním zdrojům. Naopak meziobecní spolupráci starostové v obou SO ORP velký význam spíše nepřikládají. U možnosti pomoci ze strany EU se názory starostů celkem liší. V SO ORP Stod této možnosti velkou váhu spíše nepřikládají. Naopak většina starostů z SO ORP Klatovy této možnosti přikládá celkem velký význam.

4 Návrh možných opatření

V dotazníkovém šetření se starostové obou SO ORP velmi často shodovali především v otázkách ohledně finančních prostředků. Z odpovědí vyplynulo, že velká část starostů vnímá financování, byrokracii, rozvojovou politiku a aktuální dotační systém jako překážku při řešení potřeb svěřených obcí. Při hledání východiska z toho problému je dle mého názoru důležité začít na národní úrovni a zjistit příčiny daného jevu. Mohlo by totiž docházet k přílišnému protahování procesu ze strany úřadů či ministerstev, se kterými jednotlivé obce komunikují při řešení svých potřeb.

Mezi další problémy vyplývající z předchozí kapitoly patří odchod mladých a vzdělaných lidí do větších měst a pokles počtu obyvatel. Tohoto jevu se obávají především starostové z SO ORP Klatovy. Vylidňování venkova a odchod obyvatel do měst však zastavit jde. Je ale potřeba se zaměřit především na mladší věkové skupiny a dosáhnout toho, aby lidé měli dostatek důvodů k tomu, zůstat na venkově a mohli zde pracovat a trávit svůj volný čas. Tomu by mohlo pomoci například založení obecního spolku, který by se staral o dění v obci, stmeloval by občany a vytvářel příjemnou atmosféru. Díky tomu by si lidé mohli rozmyslet odchod z obce, jelikož by o takové zázemí neradi přišli a ve městech to spíše nenaleznou. Dalším možným řešením by v tomto regionu mohla být podpora rozvoje malého a středního podnikání, a to například v oblasti cestovního ruchu. Území daného SO ORP totiž rozhodně má turistům, co nabídnout. Nachází se zde nádherná příroda, řada významných památek, zajímavostí a mnoho dalšího. Dle mého názoru by bylo prospěšné zvýšení propagace jednotlivých míst, což by do oblasti přilákalo více lidí, jak turistů, tak případných investorů. Tím by se vytvořily nové příležitosti pro podnikání i nová pracovní místa.

Naopak starostové z SO ORP Stod této problematice, jako je odchod obyvatelstva a pokles jeho počtu, až takovou váhu nepřikládají. Jelikož je kolem Stodu a Holýšova soustředěna průmyslová výroba v nově vybudovaných průmyslových zónách, a i kolem dalších větších obcí, jako jsou Dobřany nebo Chotěšov, dochází k nárůstu a rozvoji těchto zón. Tím se na území zvyšují pracovní příležitosti a dochází k rozvoji podnikatelské aktivity, například v oblasti prodeje drobného zboží a potravin. V jednotlivých obcích SO ORP Stod se stále nachází dostatečné množství rozvojových lokalit pro možnou realizaci podnikatelských záměrů, které mohou přilákat další investory do oblasti. Proto i v tomto

území má z hlediska dalšího rozvoje velký význam podpora malého a středního podnikání a zvýšení zájmu investorů o dané území.

Dále se také starostové obou SO ORP v dotazníkovém šetření shodovali především v oblasti sociální péče. Dotázaní jsou si vědomi a obávají se stárnutí populace, což je celorepublikovým problémem. Hledají řešení ohledně nedostatečných kapacit stávajících zařízení, jelikož se tyto problémy budou i nadále prohlubovat. Je prioritní zajistit služby pro občany, které jim umožní co nejdéle žít ve svém domácím prostředí, proto by se měly podporovat například terénní pečovatelské služby, které seniorům umožní i nadále setrvat v jejich přirozeném prostředí a zachovat současný způsob života. Také by se měl zvýšit počet zařízení pro přestárle nebo zdravotně handicapované občany, kteří již nemohou setrvat doma. Z hlediska sociálních služeb by proto bylo vhodné vybudovat pobytová zařízení se sociální a zdravotní péčí, byty pro seniory nebo třeba také domovy se zvláštním režimem či chráněné bydlení.

Jako velký problém v oblasti kultury a sportu se v obou SO ORP jeví velmi malý počet středisek pro volný čas dětí a mládeže. V dnešní době se společnost potýká s narůstající kriminalitou mládeže, proto by bylo vhodné věnovat zvýšenou pozornost právě mimoškolním aktivitám. Bohužel je nabídka takových aktivit a zájmových kroužků často spíše nedostatečná. Problémem ve většině případů bývá, že poskytovatelé nemají dostatečné technické zázemí. Vhodným řešením tohoto faktu by mohlo být například poskytnutí prostorů školských zařízení. V poslední době je prý také pozorován nezájem dětí i jejich zákonných zástupců o mimoškolní aktivity. Důvodem toho může být, že volnočasové aktivity nejsou pro děti dostatečně atraktivní a bývají často finančně náročné. Důležité je zjistit, co dnešní mládež baví a o co má zájem. Na základě toho by se měly vytvořit nejrůznější zájmové a vzdělávací kroužky zaměřené na trendy dnešních mladých občanů, které by pro rodiny byly i finančně dostupné. Tomu by mohla pomoci například meziobecní spolupráce nebo navázání spolupráce se stávajícími středisky volného času a rozšíření jejich působnosti do více obcí v daných SO ORP.

Problémem je také rušení ordinací praktických lékařů a jejich detašovaných pracovišť. K tomu dochází především v menších obcích správních obvodů. Možným řešením by mohlo být poskytnutí dotace na zřízení ordinace, v tom nejlepším možném případě

nabídnout potenciálním zájemcům již zařízenou ordinaci. Přilákat lékaře by mohla například i nabídka obecního bytu.

Velká většina starostů, a to především z SO ORP Klatovy, vnímá jako slabinu, vzhledem k velikosti spádového území, stav dopravy a dopravní dostupnosti. Celá dopravní infrastruktura je pro dnešního člověka velmi důležitá, a proto respondenti obou správních obvodů považují za velmi důležité investovat právě do této sféry. Často totiž bývá pro obyvatele, zejména ty starší, problematické dojíždět do zařízení občanského vybavení. V tomto ohledu má SO ORP Stod lehkou výhodu díky své geografické poloze, protože se nachází v blízkosti krajského města Plzně a má tak i velmi dobrou dopravní dostupnost. Velké množství obyvatel proto dojíždí za prací, službami, kulturou i nákupy právě do Plzně či větších sídel regionu, jelikož ani dojezdová vzdálenost není tak velká.

5 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzování občanského vybavení ve venkovských regionech. Pro tuto práci byla vybrána území SO ORP Klatovy a SO ORP Stod, především kvůli jejich rozdílnosti. Oba správní obvody se sice nacházejí v Plzeňském kraji, ale každý z nich je jedinečný. Ačkoli se rozlohou území, počtem obyvatel i polohou v kraji výrazně liší, problémy s občanským vybavením mají velmi podobné.

V dnešní době je bohužel těžké shromáždit větší objem finančních prostředků, které jsou pro rozvoj obce velmi důležité a díky kterým by obce a města mohly podporovat vznik nových opatření, vedoucích ke zlepšení situace v jednotlivých odvětvích. Jelikož finanční prostředky chybí v každé oblasti a samotné obce to bez pomoci často nezvládají, měly by se více snažit při získávání finančních prostředků jak z krajských, tak i ze státních a evropských dotací. To je však časově a administrativně náročné. Obce také bývají při žádání nezkušené a často chybí kvalifikovaní lidé, kteří by byli schopni připravovat projekty a rozvojová opatření pro jednotlivé obce. Tento problém je ale ukotven hlouběji. Je potřeba zvýšit zájem mladých lidí o danou problematiku, její následné studium na vysoké škole a chuť se tomu věnovat i ve své profesní kariéře.

Dle mého názoru je důležité věnovat venkovu větší pozornost, nabídnout cesty jeho rozvoje tak, aby zůstal důležitou součástí naší země nejen z hlediska zeměpisného, ale i společenského života, ekonomického rozvoje, a měl pozitivní přínos na kulturní a morální dění ve společnosti. Venkovský prostor totiž představuje významnou část území naší republiky. Avšak podíl obyvatelstva zde klesá. To může mít dalekosáhlé kulturní, sociální, politické i ekonomické důsledky na celou Českou republiku. Venkov nemůžeme chápat zdaleka jen jako ekonomickou či zeměpisnou jednotku. Představuje také unikátní prostor hodnot. Život na venkově vždy byl a také je spojován s blízkostí a vzájemností. To dalo vyrůst lidovým tradicím a zvykům, které by se měly podporovat i dnes.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BINEK, J. aj. *Synergie ve venkovském prostoru, Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GAREP, 2009, s. 58–79. ISBN 987-80-904308-0-8.
- BINEK, J a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. s. 13–39. ISBN 80-251-19-5.
- HAMPL, M. (2005): *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: DemoArt, 2005, s. 77–97. ISBN 80-86746-02-X.
- HAUKELAND, P. I. *Perspektivy krajinné ekonomie*. Společensko-kulturní revue, Sdružení pro vydávání revue. Prostor, Praha: 2010. ISSN 0862-7045.
- IVANIČKA, K. (1983): *Základy teórie a metodológie socioekonomickej geografie*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 448 s.
- MAŘÍKOVÁ, P. (2009): *Současný venkov – základní údaje*, In: Majerová V. a kol. (2009): *Český venkov 2008. Přeměny venkova*. Praha. ČZU v Praze. s. 35–50. ISBN 978 – 80 – 213 – 1991 – 0
- MUSIL, J. 1971. *Občanské vybavení sídlišť. Vybrané územně technické a provozně ekonomické otázky*. SNTL, Praha, 80 s.
- MUSIL, Jiří aj. *Lidé a sídliště*. 1. vyd. Praha: Nakl. Svoboda, 1985. 333 s. Členská knihovna.
- PAVLÍK, Marek. *Regiony budoucnosti - spolupráce, bezpečí, efektivita*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-1310-1.
- ROZMANOVÁ, N. (2006): *Principy a pravidla územního plánování. Ústav územního rozvoje*, Brno, 109 s.
- SÝKORA, J. (2016) *Urbanismus a územní plánování (venkovský prostor)* Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2016. ISBN 8001018105.
- SZCZYRBA, Z. (2008): *Geografie služeb*. In: TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň, s. 271-291.

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. et. al. (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, s. 371–394.

WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. 1 vyd. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické zdroje

MAŘÍKOVÁ, P. (2004): *Malé obce – sociologický pohled* [online]. 2019 [cit. 21.04.2020] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/priloh-1-pdf.aspx>.

Místní akční skupiny | NS MAS. NS MAS | *Národní síť Místních akčních skupin České republiky* [online]. Copyright © 2020 Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

PERLÍN, R. (1999): *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf

PERLÍN, R. (2009): *Přístupy k vymezování venkovských oblastí* [online]. [cit. 21.04.2020]. Dostupné z:

http://www2.ef.jcu.cz/~rost/courses/ostatni/TO8_pripadovka_c5.pdf

Program rozvoje venkova 2014-2020 - Státní zemědělský intervenční fond. [online].

Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Program rozvoje venkova ČR na období 2014-2020 (Venkov, eAGRI). [online].

Copyright © 2009 [cit. 21.04.2020]. Dostupné

z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/prv-2014-2020/>

ROZMANOVÁ, Naděžda a Pavel TOMÍŠEK. Principy a pravidla územního plánování, Kapitola C – Funkční složky: Občanské vybavení. [on-line], [cit. 21. 04. 2019],

Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-aknihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemnihoplanovani/kapitolaC/C4-2012.pdf>

SO ORP Klatovy | ČSÚ v Plzni. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online] 2019 [cit.

21.04.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/so_orp_klatovy

SO ORP Stod | ČSÚ v Plzni. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online] 2019 [cit.

21.04.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/so_orp_stod

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet zařízení školství v SO ORP Klatovy v roce 2016	31
Tabulka 2: Charakteristika zařízení kultury a sportu v SO ORP Klatovy v roce 2016..	34
Tabulka 3: Zařízení kultury a sportu v jednotlivých obcích SO ORP Klatovy v roce 2016	35
Tabulka 4: Charakteristika zařízení zdravotnictví na území SO ORP Klatovy v roce 2016	36
Tabulka 5: Počet zařízení sociální péče na území SO ORP Klatovy v roce 2016	39
Tabulka 6: Jednotlivé druhy technické infrastruktury v obcích SO ORP Klatovy	40
Tabulka 7: Charakteristika školství na území SO ORP Stod v letech 2001 a 2016.....	42
Tabulka 8: Charakteristika kultury a sportu v SO ORP Stod v roce 2016	44
Tabulka 9: Zařízení kultury a sportu v jednotlivých obcích SO ORP Stod v roce 2016	45
Tabulka 10: Charakteristika zařízení zdravotnictví v SO ORP Stod v letech 2001 a 2016	46
Tabulka 11: Počet zařízení sociálních služeb na území SO ORP Stod v roce 2016	48
Tabulka 12: Jednotlivé druhy technické infrastruktury v obcích SO ORP Stod	49
Tabulka 13: Nejčastější odpovědi respondentů ohledně trendů a výzev ovlivňujících budoucnost obcí.....	54

Seznam obrázků

Obrázek 1: Christallerova teorie centrálních míst (sítě K=3, K=4 a K=7).....	19
Obrázek 2: Mapový výstup zobrazující polohu vybraných SO ORP v Plzeňském kraji	24
Obrázek 3: Administrativní rozdělení SO ORP Klatovy	27
Obrázek 4: Administrativní členění SO ORP Stod.....	29
Obrázek 5: Vývoj školských zařízení na území SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016	33
Obrázek 6: Vývoj počtu samostatných ordinací praktických lékařů v SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016	38
Obrázek 7: Vývoj školských zařízení na území SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016	43
Obrázek 8: Vývoj počtu samostatných ordinací praktických lékařů v SO ORP Klatovy mezi roky 2001 a 2016	47
Obrázek 9: Graf znázorňující procentuální zastoupení odpovědí v SO ORP Klatovy v otázce nejdůležitějších překážek při řešení investičních potřeb	55
Obrázek 10: Graf znázorňující procentuální zastoupení odpovědí v SO ORP Stod v otázce nejdůležitějších překážek při řešení investičních potřeb	56

Seznam použitých zkratk

ČSÚ – Český statistický úřad

GIS – Geografický informační systém

MOS – Městská a obecní statistika

SO – správní obvod

ORP – obec s rozšířenou působností

Seznam příloh

Příloha A: Vývoj počtu zdravotnických zařízení v SO ORP Klatovy ve sledovaném období

Příloha B: Vývoj počtu zdravotnických zařízení v SO ORP Stod ve sledovaném období

Příloha C: Dotazník v tištěné formě

Přílohy

Příloha A: Vývoj počtu zdravotnických zařízení v SO ORP Klatovy ve sledovaném období.

Tabulky jsou mnou vypracované podle neveřejných dat MOS

Nemocnice

Obec	2001	2016
Klatovy	1	1

Detašované pracoviště nemocnice

Obec	2001	2016
Klatovy	1	3

Sdružená ambulantní zařízení

Obec	2001	2016
Klatovy	0	1

Zařízení lékárenské péče (lékárny)

Obec	2001	2016
Klatovy	5	10
Janovice nad Úslavou	1	0
Nýrsko	1	1
Švihov	1	1
Železná Ruda	1	1

Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče

Obec	2001	2016
Chudenice	1	0
Klatovy	3	0
Měčín	0	1
Plánice	1	1
Strážov	1	0

Samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé

Obec	2001	2016
Klatovy	14	13
Chudenice	1	1
Janovice nad Úhlavou	1	1
Měčín	1	1
Nýrsko	3	2
Plánice	1	1
Strážov	1	1
Švihov	1	1
Železná Ruda	1	1

Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost

Obec	2001	2016
Klatovy	6	8
Měčín	1	0
Nýrsko	3	1
Strážov	1	0
Švihov	1	0
Železná Ruda	1	0

Samostatné ordinace praktického lékaře stomatolog

Obec	2001	2016
Klatovy	21	22
Chudenice	1	1
Janovice nad Úhlavou	1	1
Měčín	1	0
Nýrsko	3	1
Plánice	1	1
Strážov	1	0
Švihov	1	1

Samostatné ordinace praktického lékaře gynekologa

Obec	2001	2016
Klatovy	3	4
Plánice	1	1

Samostatné ordinace praktického lékaře specialisty

Obec	2001	2016
Klatovy	22	30
Nýrsko	1	2

Detašované pracoviště pro dospělé

Obec	2001	2016
Běšiny	1	0
Čachrov	2	0
Dešenice	1	0
Dolany	1	1
Nýrsko	1	0
Předslav	1	1

Detašované pracoviště pro děti a dorost

Obec	2001	2016
Klatovy	0	1
Dolany	1	0
Chudenice	1	0
Janovice nad Úhlavou	1	1
Plánice	1	0
Švihov	0	1

Detašované pracoviště stomatologa

Obec	2001	2016
Běšiny	1	0
Klatovy	0	3
Železná Ruda	1	1

Detašované pracoviště gynekologa

Obec	2001	2016
Chudenice	1	1
Měčín	1	1
Nýrsko	1	1
Švihov	1	1
Železná Ruda	1	1

Detašované pracoviště specialisty

Obec	2001	2016
Klatovy	0	1

Příloha B: Vývoj počtu zdravotnických zařízení v SO ORP Stod ve sledovaném období

Nemocnice

Obec	2001	2016
Dobřany	1	1
Stod	1	1

Detašované pracoviště nemocnice

Obec	2001	2016
Chotěšov	1	1

Zařízení lékárenské péče

Obec	2001	2016
Dobřany	1	2
Holýšov	1	2
Stod	2	2

Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče

Obec	2001	2016
Chotěšov	0	1

Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé

Obec	2001	2016
Dnešice	1	0
Dobřany	2	2
Holýšov	2	2
Chotěšov	1	1
Stod	2	2

Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost

Obec	2001	2016
Dobřany	2	2

Holýšov	1	1
Stod	1	1

Samostatná ordinace praktického lékaře stomatologa

Obec	2001	2016
Dobřany	2	2
Holýšov	3	3
Chotěšov	1	1
Stod	2	2

Samostatná ordinace praktického lékaře gynekologa

Obec	2001	2016
Dobřany	1	1
Chotěšov	1	1
Stod	1	0

Samostatná ordinace praktického lékaře specialisty

Obec	2001	2016
Dobřany	0	1
Holýšov	2	2
Stod	2	1

Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé

Obec	2001	2016
Dnešice	0	1
Honezovice	1	1
Hradec	1	1

Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost

Obec	2001	2016
Dnešice	1	1
Stod	1	0

Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře gynekologa

Obec	2001	2016
Dobřany	0	3
Holýšov	1	1

Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře specialisty

Obec	2001	2016
Černovice	1	1
Dobřany	0	4
Holýšov	0	2
Stod	1	5

Příloha C: Dotazník v tištěné formě

1. *Obec/ město*
2. *Počet obyvatel*
3. *Které z následujících charakteristik považujete za výhody (silné stránky) a nevýhody (slabé stránky) vaší obce? (rozhodně výhoda, spíše výhoda, ani výhoda ani nevýhoda, spíše nevýhoda, rozhodně nevýhoda)*
 - Poloha obce
 - Vzhled, upravenost a čistota obce, stav veřejných prostranství
 - Známost a image obce
 - Počet obyvatel a jeho vývoj
 - Struktura obyvatel (věková, vzdělanostní), resp. kvalita lidských zdrojů
 - Dopravní dostupnost (za prací, nákupy, službami)
 - Občanská vybavenost, její dostupnost a kvalita (obchody, služby, lékař, škola apod.)
 - Dostupnost a kvalita bydlení
 - Kvalita životního prostředí (ovzduší, smog, zeleň apod.)
 - Dosažitelnost širokopásmovým internetem
 - Pracovní příležitosti (nabídka pracovních míst v obci nebo okolí)
 - Podnikatelské příležitosti
 - Možnosti kulturního a sportovního vyžití
 - Mezilidské a sousedské vztahy
 - Společenský a spolkový život obce
 - Angažovanost lidí ve prospěch obce
 - Činnost obecního zastupitelstva (spolupráce a součinnost, všichni táhnou za jeden provaz)
 - Informovanost občanů a dění v obci
 - Historický vývoj obce
 - Bezpečnostní situace
 - Stav životního prostředí (zeleň, hluk, ovzduší, čistota apod.)
 - Současný rozvoj obce
 - Zapojení obce do meziobecní spolupráce
4. *Jak obecně vnímáte rozvoj Vaší obce v posledních přibližně deseti letech (po hospodářské krizi)? Je možná pouze jedna odpověď.*
 - Mnohé se změnilo k lepšímu, více se asi nedalo stihnout
 - Mnohé se změnilo k lepšímu, ale mohlo se udělat více
 - V podstatě se nic nezměnilo
 - Pokud se něco změnilo, tak spíše k horšímu
 - Dnes je na tom obec určitě hůře
5. *Myslíte si, že okolní obce s podobným počtem obyvatel mají dnes lepší nebo horší podmínky pro život svých obyvatel?*
 - Určitě lepší
 - Spíše lepší
 - Zhruba stejné

- Spíše horší
- Určitě horší
- Nevím, nemohu posoudit

6. *Když uvažujete o budoucnosti Vaší obce, díváte se na ni s nadějí nebo spíše s obavami?*

- S velkými nadějemi
- Spíše s nadějemi
- Spíše s obavami
- S velkými obavami

7. *S čím, s jakými obavami si budoucnost vaší obce nejvíce spojujete? Čeho se nejvíce obáváte?*

8. *Které z uvedených trendů a výzev budou významně ovlivňovat budoucnost vaší obce? Je možné více odpovědí.*

- Je ohrožena samostatná existence obce
- Omezenost finančních zdrojů limitujících rozvoj obce
- Potřeba hledání doplňkových zdrojů příjmů (např. podnikání), neboť daňové příjmy a dotace nebudou stačit
- Intenzivnější meziobecní a regionální spolupráce
- Partnerství veřejného a soukromého sektoru (zapojení soukromého sektoru do realizace veřejných úkolů a projektů)
- Pokles počtu obyvatel
- Stárnutí obyvatelstva
- Suburbanizace a její dopady
- Odchod mladých a vzdělaných lidí do větších měst a aglomerací
- Globalizace ekonomiky a její dopady
- Bezpečnostní hrozby
- Přistěhovalectví, uprchlíci a potřeba jejich integrace
- Rostoucí konkurence mezi obcemi, městy a regiony
- Ekonomické a strukturální změny (pokles počtu pracovních míst, deindustrializace, nezaměstnanost atd.)
- Digitalizace ekonomiky a společnosti (průmysl 4.0, big data, internetový obchod, e-government apod.)
- Využívání místních a přírodních zdrojů
- Adaptace na klimatické změny (reakce na přírodní rizika a ohrožení)
- Ekologické zemědělství orientované na místní/ regionální trhy
- Snižování energetické náročnosti, decentralizace energetiky-využívání místních/ regionálních energetických zdrojů apod.
- Koncept Smart Cities – chytré projekty v oblasti dopravy, životního prostředí, informačních technologií a správy měst
- Nové formy mobility (nárůst významu veřejné dopravy, cyklistické dopravy a docházky pěší, uber, carsharing apod.)
- Sociální nerovnosti, chudoba a sociální vyloučení
- Zabezpečení veřejných služeb (školství, zdravotnictví, sociální péče apod.) v podmínkách poklesu počtu obyvatel, stárnutí populace a stěhování lidí do sídelních aglomerací
- Individualizace životních stylů – potřeba řešit individuální problémy sociálních skupin

9. Pokud srovnáte občanskou vybavenost vaší obce s vybaveností stejně velkých obcí ve vašem kraji, co u vás chybí a mělo by se doplnit? Prosíme o zvážení, co z občanské vybavenosti ve vaší obci skutečně chybí a není dostupné ani v nejbližším okolí.

10. Jak byste obecně charakterizoval/a investiční potřeby Vaší obce do budoucnosti? Je možné více odpovědi.

- Investice do technické infrastruktury
- Přizpůsobení občanské vybavenosti stárnutí populace a poklesu počtu obyvatel
- Oprava památek a jejich využití
- Hledání nových využití pro nevyužívané budovy nebo brownfieldy
- Investice do dopravy a dopravní dostupnosti
- Investice do obnovy bytového fondu ve vlastnictví obce
- Nová bytová výstavba
- Investice do pozemků pro individuální bytovou výstavbu
- Zvyšování kvality občanské vybavenosti (školy, sportoviště apod.)
- Rozšiřování občanské vybavenosti
- Revitalizace centra obce anebo dalších veřejných prostorů
- Adaptace na klimatickou změnu (boj proti suchu, povodním apod.)
- Opatření v oblasti Smart
- Modernizace městského úřadu vč. e-govermentu a jeho vybavení

11. Uveďte nejdůležitější překážky při zvládnání (řešení) výše uvedených potřeb (např. financování, personální zdroje, organizační struktury, chybějící politická podpora) apod. Je možné více odpovědi.

- Lidské zdroje – chybí lidé schopní připravovat rozvojová opatření/ projekty (s potřebnými znalostmi a angažovaností)
- Rozvojové plochy – obec nemá vhodné rozvojové pozemky nebo nemovitosti
- Organizační struktury – chybí organizace schopné řídit a realizovat rozvojová opatření (projekty), obec na to nestačí
- Plánování – chybí vize a schopnost domluvit se na klíčových rozvojových opatřeních
- Investoři – chybí soukromí investoři či zaměstnavatelé, slabá podnikatelská aktivita
- Politická podpora
- Financování
- Kompetence samospráv
- Součinnost nadřazených institucí, chybějící synergie, špatná komunikace
- Byrokracie, rozvojové politiky a dotační systém

12. Jaké jsou konkrétní investiční potřeby vaší obce v nejbližších přibližně 10-20 letech. Je možné více odpovědi.

- Byty a bytová výstavba (renovace bytového fondu, výstavba nových bytů, včetně sociálního bydlení)
- Místní komunikace a dopravní dostupnost (vozovky, chodníky, pozemní komunikace, přechody, bezpečnostní prvky, cyklistické stezky, parkoviště a jiné zpevněné plochy, obrubníky, schody, mosty, zastávky hromadné dopravy, zvyšování mobility lidí, podpora veřejné dopravy apod.)

- Zdravotnictví (ambulace primární péče a specializovaných lékařů, zdravotní střediska, polikliniky, zdravotnická záchranná služba, nemocnice, odborné léčebné ústavy, lékárny či výdejny léčiv apod.)
- Sociální péče (zařízení pro přechodný a dlouhodobý pobyt: stacionáře, azylové domy, noclehárny, zařízení pro krizovou pomoc, domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou, střediska pečovatelských služeb, ústavy sociální péče, domovy pro matky s dětmi apod.)
- Školství (mateřské školy, základní školy, střední školy, umělecké školy, speciální školy, volný čas dětí a mládeže)
- Kultura (knihovny, muzea a galerie, klubovny, divadelní scény, koncertní sály, kongresová centra, botanické a zoologické zahrady, hvězdárny a planetária atd.)
- Tělovýchova a sport (hřiště, tělocvičny, sportovní areály, sportovní stadiony a haly, koupaliště a plavecké bazény, zimní stadiony apod.)
- Tržní služby (podpora maloobchodu, resp. nákupní možností obyvatel, pošta, tržnice, stravovací služby, veřejná WC apod.)
- Místní ekonomický rozvoj (malého a středního podnikání, řemesel a živností, cestovní ruchu, zemědělství, informační a poradenská centra pro podnikatele, zabezpečení pozemků a nemovitostí pro podnikání, plošné pokrytí území obce širokopásmovým internetem atd.)
- SMART opatření
- Životní prostředí – (kvalita ovzduší, hluk, světelný smog apod.)
- Veřejná zeleň – výsadba keřů a lesů, parkové úpravy u bytových domů a objektů občanského vybavení, mobiliář, dětská hřiště, zelené střechy apod.
- Zásobování vodou (veřejný vodovod)
- Odvádění a čištění odpadních vod (veřejná kanalizace a ČOV)
- Další vodohospodářská opatření – nakládání s povrchovými a podzemními vodami, boj proti suchu, ochrana vodních zdrojů, ochrana před povodněmi, budování rybníků a vodních nádrží apod.)
- Krajina a její revitalizace (její revitalizace, pozemkové úpravy, protierozní úpravy apod.)
- Odpadové hospodářství a nakládání s odpady
- Zásobování elektrickou energií (podpora alternativních zdrojů energie, úsporná opatření, zateplování budov apod.)
- Zásobování plynem
- Veřejné osvětlení
- Centralizované zásobování teplem
- Obnova centra obce či jiných veřejných prostorů
- Oprava historických památek
- Bezpečnost (ochrana před přírodními a technickými hrozbami, městská policie, požární ochrana, krizový management, zařízení civilní ochrany apod.)
- Obecní úřad (zvyšování dostupnosti a kvality služeb, e-Government apod.)
- Jiná/ další oblast (prosím specifikujte)

13. Jaký význam pro budoucí rozvoj sehrávají:

- Místní zdroje
- Meziobecní spolupráce
- pomoc ze strany kraje
- pomoc ze strany státu nebo Evropské unie (strukturální fondy)

*14. Máte něco důležitého, co byste nám chtěli sdělit? Na co jsme se zapomněli zeptat?
Prosím o doplnění.*

Abstrakt

BENEDIKTOVÁ, Denisa. *Analýza občanského vybavení vybraných venkovských regionů*. Plzeň, 2019. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: občanské vybavení, venkov, SO ORP Klatovy, SO ORP Stod, dotazníkové šetření

Tématem této bakalářské práce bylo provedení analýzy občanského vybavení venkovských regionů. Pro tuto práci byl zvolen správní obvod obce s rozšířenou působností Klatovy a správní obvod obce s rozšířenou působností Stod. Předmětem práce je nejprve shrnutí poznatků o občanském vybavení, jeho rozmístění a vývoji v České republice. Následně bylo cílem analyzování současného stavu občanského vybavení ve vybraných správních obvodech ORP. Práce se zabývá především oblastmi školství, kultury a sportu, zdravotnictví a sociální péče. Při analýze se vycházelo ze statistických dat, a také z provedeného dotazníkového šetření, které bylo zaměřené na spokojenost s občanským vybavením a investiční potřeby. Výstupem práce je zhodnocení stavu občanského vybavení ve vybraných regionech a na základě výsledků analýzy jsou navržena možná opatření, jak do budoucnosti rozvíjet občanskou vybavenost vybraných SO ORP.

Abstract

BENEDIKTOVÁ, Denisa. *Analysis of civilian equipment of selected countryside*. Plzeň, 2019. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: civil equipment, countryside, cities with extended competence Klatovy and Stod, questionnaire

Theme of this Bachelor thesis is to analyse civil equipment of countryside regions. For this thesis were selected cities with extended competence Klatovy and Stod. The subject of thesis is to summarize knowledge of the civil equipment, its placement and its progression in the Czech Republic. The next reason of analyzing was to find out the current state of the civil equipment in administrative districts with extended competence. The thesis is dealing mostly with education, culture, sport, healthcare and social care. Analysis was using statistic data, and provided questionnaire surveys, that were focused on satisfaction with civil equipment and investment needs. The result of thesis is evaluation of civil equipment state in selected regions. Based on the analysis there are suggested precautions on how to improve civil equipment in selected regions.